

JIHOČESKÁ
ROZVOJOVÁ

OCHRANA PRÁV OBČANŮ A DISKRIMINAČNÍ PROBLEMATIKA

V RÁMCI PROJEKTU
„MÁTE PRÁVO NA SVÁ PRÁVA“

Bezplatná právní poradna při ICOS Český Krumlov, o.s.
a
Občanská poradna při Jihočeské rozvojové o.p.s.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

ICOS Český Krumlov, o.s.
Jihočeská rozvojová o.p.s.
2010

Tato publikace je jedním z výstupů projektu „Máte právo na svá práva“. Ten realizovalo občanské sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. a obecně prospěšná společnost Jihočeská rozvojová o.p.s jako partner projektu v období od července 2009 do června 2010 s podporou tzv. norských fondů. Gró projektu spočívalo v posílení ochrany práv občanů Jihočeského kraje prostřednictvím služeb bezplatné právní poradny při Centru sociálních služeb (pracoviště ICOS) a Občanské právní poradny při Jihočeské rozvojové o.p.s. Cílem publikace je shrnout výsledky projektu a zejména nabídnout všem zájemcům o problematiku souhrnné informace o zkušenostech poraden v oblasti porušování práv občanů a způsobech řešení těchto případů.

Ochrana práv a diskriminační problematika v rámci projektu „Máte právo na svá práva“

Vydal: Informační centrum občanského sektoru Český Krumlov, o.s. (ICOS Český Krumlov, o.s.)
a Jihočeská rozvojová o.p.s. v červnu 2010

Neprodejně

Grafická úprava: Tiskárna Vyšehrad s.r.o., Český Krumlov

Český Krumlov 2010

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP
a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

OBSAH

---

1. PÁR SLOV ÚVODEM: ÚČEL PUBLIKACE A JEJÍ STRUKTURA	2
2. O PROJEKTU „MÁTE PRÁVO NA SVÁ PRÁVA“	4
3. NEJČASTĚJŠÍ PŘÍPADY PORUŠOVÁNÍ PRÁV A DISKRIMINACE Z POHLEDU PORADEN - VYBRANÁ TÉMATA	7
3.1 Pracovní právo	7
3.2 Občanské právo: porušování práv v oblasti majetkoprávních vztahů	13
3.3 Rodina a porušování práv - výživné, domácí násilí	18
3.4 Diskriminace	25
4. MOŽNÉ ZPŮSOBY POUŽITÍ PLATNÉ LEGISLATIVY V KONKRÉTNÍCH PŘÍPADECH	27
4.1 Základní přehled	27
4.2 Konkrétní prostředky ochrany práv jednotlivce	31
5. DOPORUČENÍ A NÁVODY	37
5.1 Náležitosti podání k soudu, případně dalším orgánům	37
5.2 Doporučení - ze zkušenosti poraden	38
6. O REALIZÁTORECH PROJEKTU „MÁTE PRÁVO NA SVÁ PRÁVA“	40
6.1 ICOS Český Krumlov a Bezplatná právní poradna	40
6.2 Jihočeská rozvojová o.p.s. a Občanská poradna	42
Použitá a doporučená literatura, odkazy	44

1. PÁR SLOV ÚVODEM: ÚČEL PUBLIKACE A JEJÍ STRUKTURA

O vzniku publikace

Publikace Ochrana práv a diskriminační problematika vznikala v průběhu projektu „Máte právo na svá práva“. Ten realizovalo občanské sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. v partnerství s obecně prospěšnou společností Jihočeská rozvojová o.p.s. v období od července 2009 do června roku 2010 s podporou tzv. norských fondů. Záměrem projektu bylo partnerství dvou zmíněných neziskových subjektů na poli posilování práv občanů v Jihočeském kraji. Obě organizace provozují bezplatné právní a sociální poradny (**ICOS provozuje Bezplatnou právní poradnu v Českém Krumlově a Jihočeská rozvojová Občanskou poradnu v Českých Budějovicích**), které se dlouhodobě věnují i problematice lidských práv a diskriminace. Podstata projektu spočívala v zajištění komplexních poradenských i dalších návazných služeb včetně bezplatného zastupování v případech porušování práv občanů. Nedílnou součástí projektu pak bylo napomoci alespoň trochu zvýšit povědomí o dané problematice. Právě nízké právní vědomí a malá obeznámenost s tím, jak řešit konkrétní případy, kam a na koho se obrátit, je přetrvávajícím problémem, s nímž se v praxi poraden nezdídkrát setkáváme, a to nejen u laické veřejnosti.

K účelu a struktuře publikace

Cílem této publikace je tak zejména nabídnout všem zájemcům informace o zkušenostech poraden ve vybraných oblastech porušování práv občanů a způsobech řešení těchto případů.

Jednotlivé kapitoly se podrobně věnují vybraným oblastem práva, s nimiž se v praxi obě poradny setkávají nejčastěji a jejich zpracování reflektuje zkušenosti z projektu „Máte právo na svá práva“. **Publikace je primárně** určena pro organizace, které s problematikou přicházejí či mohou přicházet při výkonu své práce do styku. **Proto také v jednotlivých kapitolách akcentujeme konkrétní možné postupy řešení, včetně způsobu použití aktuální platné legislativy v konkrétních případech.** Přestože, jak již bylo řečeno, je publikace určena primárně odborné veřejnosti, věříme, že si najde své čtenáře i mezi dalšími zájemci o problematiku ochrany práv občanů.

Vzájemnou spolupráci na tomto projektu navázaly obě organizace na své dřívější aktivity. ICOS Český Krumlov prostřednictvím svých pracovišť, která společně provozují Bezplatnou právní poradnu (tj. Centrum ochrany lidských práv, jež bylo založeno roku 2003 ve spolupráci s Českým helsinským výborem a Centrum sociálních služeb - založeno roku 2005), realizuje aktivity a projekty zaměřené na lidskoprávní a diskriminační problematiku již několik let. Stejně tak část své agendy věnuje tématu lidských práv dlouhodobě i Jihočeská rozvojová o.p.s. prostřednictvím své Občanské poradny.

Publikace tak čerpá z dlouhodobých zkušeností Bezplatné právní poradny v Českém Krumlově a Občanské poradny v Českých Budějovicích a nabízí pohled na témata doplňující dříve vydané brožury a publikace k dané problematice. Z nich zmiňme například publikaci „Soudní praxe v oblasti diskriminace na trhu práce“ a brožuru „Malý průvodce diskriminační problematikou“ vydané občanským sdružením ICOS roku 2008 či brožuru „Diskriminace a porušování lidských práv z pohledu občanského poradenství“ vydanou Jihočeskou rozvojovou roku 2009. Předkládaná publikace tedy navazuje na tyto materiály a věnuje podrobněji prostor vybraným oblastem práva s důrazem na možné postupy řešení a použití platné legislativy v konkrétních případech.

Na tomto místě nám dovoluje poděkovat Nadaci rozvoje občanské společnosti, která administrovala Blokový grant pro nestátní neziskové organizace v rámci finančních mechanismů EHP a Norska v České republice. Právě grant z těchto fondů umožnil realizaci projektu „Máte právo na svá práva“ a tudíž i vznik této publikace.

***Za realizátory projektu
Tomáš Zunt, předseda ICOS Český Krumlov, o.s.***

2. O PROJEKTU „MÁTE PRÁVO NA SVÁ PRÁVA“

Základní informace o projektu

Záměrem projektu „Máto právo na svá práva“ bylo partnerství dvou neziskových organizací, občanského sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. a obecně prospěšné společnosti Jihočeská rozvojová o.p.s. na poli posilování lidských práv a boji proti diskriminaci. Obě organizace dlouhodobě v Jihočeském kraji provozují bezplatné poradny: **ICOS Český Krumlov, o.s. Bezplatnou právní poradnu** a **Jihočeská rozvojová o.p.s. Občanskou poradnu**. Poradny zajišťují již několik let sociální a právní poradenské služby pro občany jižních Čech v nepříznivé sociální situaci. V rámci projektu „Máte právo na svá práva“ pak obě organizace navázaly na své aktivity v oblasti posilování ochrany lidských práv a ochrany před diskriminací. Na poradny v Českém Krumlově a Českých Budějovicích se tak mohli obracet o pomoc i všichni občané jižních Čech, kteří mají pocit, že byli vystaveni diskriminaci či jim byla nějakým způsobem porušena jejich základní práva.

Aktivity projektu zahrnovaly jak bezplatnou poradenskou činnost pro občany jižních Čech, tak v součinnosti se spolupracujícími advokáty i bezplatné zastupování při mimo soudním i soudním řešení případů porušování práv občanů. Zároveň bylo ambicí projektu i zvýšit stále poměrně malé povědomí obyvatel o dané problematice.

Cílem projektu tedy bylo prosazování práv a povinností osob v individuálních případech a zároveň posílení prevence proti porušování práv osob a diskriminaci v Jihočeském kraji.

Nositel projektu: ICOS Český Krumlov, o.s. (Informační centrum občanského sektoru Český Krumlov, o.s.) a jeho projektová pracoviště Centrum sociálních služeb a Centrum ochrany lidských práv

Partner projektu: Jihočeská rozvojová o.p.s.

Koordinátor projektu: Tomáš Zunt, ICOS Český Krumlov, o.s.

Financování projektu: Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti v rámci 3. výzvy blokového grantu pro NNO - více na www.blokovygrant.cz

Číslo projektu: 351021

Trvání projektu: červenec 2009 - červen 2010

Celková částka projektu: 66.778 EUR, z toho blokový grant činil 50.000 EUR (jedná se o realizační rozpočet, pozn. aut.)

Krátce k výsledkům projektu „Máte právo na svá práva“¹

Ad: Poradenství a zastupování

V rámci projektu se na poradny obrátilo více než **1200 klientů**, kterým bylo poskytnuto poradenství prostřednictvím Bezplatné právní poradny v Českém Krumlově a Občanské poradny v Českých Budějovicích. **Na tři stovky případů bylo detekováno jako případů porušování práv občanů.** Některé z nich byly řešeny poradenstvím prostřednictvím odborných sociálních pracovníků, desítky z nich byly či jsou řešeny dalšími kroky v součinnosti se spolupracujícími právníky. Jedná se například o zastupování při vyjednávání s protistranou. **Dva případy také vyústily v podání žaloby a bezplatné zastupování u soudu²** prostřednictvím našich spolupracujících advokátů. K nejčastějším případům, s nimiž se poradny v rámci projektu setkávaly, patří do oblasti pracovně-právních vztahů. Zejména na českokrumlovskou bezplatnou poradnu se obracelo množství klientů právě s problémy v této oblasti. Jedná se o konflikty mezi zaměstnavateli a zaměstnanci (bossing), nejružnější podoby porušování zákoníku práce ze strany zaměstnavatelů, případy rozdílného zacházení se zaměstnanci až šikanózního jednání zaměstnavatelů. Poradna v Českých Budějovicích pak řešila i případy porušování práv v majetkoprávních vztazích. Část agendy poraden zahrnovala i problémy při porušování práv dětí při nedodržování styku s rodičem či prarodiči, případně v oblasti výživného nezletilých dětí. Případy v rámci projektu se ale týkaly i porušování práv na poli bydlení či služeb.

Ad: Další aktivity projektu

Kromě přímých poradenských služeb a zastupování klientů v individuálních případech porušování práv, byla v rámci projektu také zřízena **webová poradna**. Webovou poradnu provozují obě spolupracující organizace na stránkách www.diskriminace.krumlov.cz³. Webová poradna je prioritně zaměřena právě na diskriminační a lidskoprávní problematiku, ale prostřednictvím vyhledávače mohou zájemci v archivu informací najít odpovědi i na další otázky z další běžné agendy poraden - například z oblasti pracovního, rodinného či občanského práva. Dosud bylo za období projektu (respektive provozu webové poradny od září 2009 do počátku června 2010), vloženo do webové poradny 186 dotazů, z nichž problematiky ochrany práv občanů se týkalo 97, které také byly zodpovězeny. Stejně jako základní služby obou poraden, bude i po ukončení projektu, webová poradna zachována a nadále provozována občanským sdružením ICOS Český Krumlov a jeho Bezplatnou právní poradnou.

- 1 Výsledky a počty klientů uvedené v této podkapitole nejsou konečné výstupy projektu. Publikace byla dokončována v průběhu června roku 2010, nicméně veškeré aktivity projektu pokračovaly ještě do konce měsíce června, tudíž zde uvádíme pouze orientační údaje, které do konce realizace projektu doznají ještě určitých změn.
- 2 V obou soudních případech se jedná o porušení práv pacienta, kdy byla podána žaloba na ochranu osobnosti. Oba soudní spory jsou v počátku řešení a budou pokračovat i po ukončení projektu. Jejich výsledky budou posléze zveřejněny například na www.css.krumlov.cz - webových stránkách Centra sociálních služeb, projektového pracoviště občanského sdružení ICOS Český Krumlov.
- 3 Webové stránky www.diskriminace.krumlov.cz byly zřízeny k souhrnným informacím o službách nabízených v rámci projektu „Máte právo na svá práva“. Webová poradna je však přístupná i ze stránek obou spolupracujících poraden: www.css.krumlov.cz a www.jr-spolecnost.cz.

V rámci projektu dále byly zprovozněny a aktualizovány webové stránky **www.diskriminace.krumlov.cz**. Ty zahrnují jednak výše uvedenou webovou poradnu, ale i množství dalších informací a materiálů o službách v rámci projektu a problematice diskriminace a porušování lidských práv, včetně odkazů na další organizace a instituce, které se zabývají ochranou práv občanů.

Jedním z cílů projektu bylo také zvyšovat stále všeobecně poměrně nízké právní povědomí a zkvalitňovat stávající služby poraden. Za tímto účelem byli v rámci projektu speciálně proškolení sociální pracovníci českokrumlovské i českokobudějovické poradny (například speciální vzdělávací kurz „Ústavní pořádek ČR ve vztahu k sociálním službám“ zaměřený na nerovné zacházení s důrazem na existenci antidiskriminačního zákona a diskriminační praxi, ve spolupráci s Poradnou pro občanství, občanská a lidská práva). Zejména ale v tomto aspektu obě poradny pravidelně vydávaly a uveřejňovaly nejrůznější texty a články s tematikou projektu (tj. porušování práv občanů a možných způsobů ochrany práv), a to se zaměřením jak na širší, tak odbornou veřejnost. Takto bylo například v rámci projektu vydáno 5 čísel regionálního periodika Zpravodaj.krumlov.cz⁴, dvě čísla časopisu Revers⁵ a desítky dalších textů k problematice v tištěných i internetových médiích. Zároveň bylo v Jihočeském kraji zřízeno a provozováno na dvě desítky informačních koutků na veřejně přístupných místech⁶. Dalším počinem v informačních aktivitách je vydání i této publikace s názvem „Ochrana práv občanů a diskriminační problematika v rámci projektu Máte právo na svá práva“.

Bezplatná právní poradna
Náměstí Svornosti 2, 381 01 Český Krumlov

Občanská poradna
B. Smetany 34, 371 01 České Budějovice

ICOS JIHOČESKÁ ROZVOJOVÁ

MÁTE PRÁVO NA SVÁ PRÁVA

BEZPLATNÉ PORADENSTVÍ

v diskriminačních a lidskoprávních případech i ZASTUPOVÁNÍ

pro občany jižních Čech

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska
v rámci Finančního mechanismu EHP
a Norského finančního mechanismu
prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

norway grants **Mises** **eea grants**
nadace rozvoje občanské společnosti
Evropský finanční mechanismus

- 4 Regionální periodikum Zpravodaj.krumlov.cz je vydáváno občanským sdružením ICOS Český Krumlov od roku 2003 v nákladu 6200 ks a je distribuováno do českokrumlovských domácností a vybraných organizací v regionu.
- 5 Časopis Revers je vydáván Jihočeskou rozvojovou o.p.s. od roku 2007 v nákladu cca 1000 ks a je zaměřen na informace pro odbornou veřejnost i další zájemce o problematiku (distribuce do stovek organizací v Jihočeském kraji i celé ČR).
- 6 Informační koutky obsahují informace o službách projektu, letáky a další materiály k problematice lidských práv. Seznam těchto informačních míst je k dispozici například na stránkách www.diskriminace.krumlov.cz.

3. NEJČASTĚJŠÍ PŘÍPADY PORUŠOVÁNÍ PRÁV A DISKRIMINACE Z POHLEDU PORADEN - VYBRANÁ TÉMATA

Tato kapitola se podrobněji věnuje čtyřem vybraným okruhům témat, s nimiž se v praxi setkávají Bezplatná právní poradna v Českém Krumlově a Občanská poradna v Českých Budějovicích, nejčastěji. Jednotlivá témata si nečiní nárok na souhrnné zpracování, jejich cílem není ani opakovat již jednou publikované. Zpracování jednotlivých témat reflektuje zejména zkušenosti poraden, které se podílely na projektu „Máte právo na svá práva“. Nabízejí zájemcům **základní vhled do vybraných okruhů problematiky a návody na postupy řešení vybraných případů**. Vedle vybraných aspektů z oblasti **pracovního práva** v první části této kapitoly, je druhá podkapitola věnována **vlastnickým vztahům** v okruhu práva občanského, třetí část zahrnuje vybrané kapitoly případů z **porušování práv v oblasti rodiny** a čtvrtý okruh krátce pojednává o zkušenostech poraden na poli **diskriminace**. Na tyto podkapitoly pak navazuje samostatná kapitola 4, která shrnuje možné způsoby použití platné legislativy v konkrétních případech porušování práv občanů.

3.1 Pracovní právo

Problematika pracovního práva patří k nejčastěji řešeným případům bezplatné právní poradny v Českém Krumlově. Tato část publikace tak vychází z praxe českokrumlovské poradny v případech porušování práv zaměstnanců. Vzhledem k šíři dané problematiky je kapitola věnována pouze vybraným aspektům spadajícím do oblasti práva pracovního, s nimiž se poradna setkává opakovaně.

Zkušenosti poradny z okruhu pracovního práva

Podobně jako v předešlém projektu „Prolomit to půjde“ (který byl v letech 2007 až 2008 realizován občanským sdružením ICOS Český Krumlov a jeho Bezplatnou právní poradnou se zaměřením na diskriminační problematiku) byly pracovně právní vztahy nejčastěji řešeným problémem v českokrumlovské bezplatné právní poradně v projektu „Máte právo na svá práva“. Jednalo se o konflikty mezi zaměstnavateli a zaměstnanci - bossing, nejrůznější podoby porušování zákoníku práce zaměstnavateli, případy rozdílného, až šikanózního, jednání se zaměstnanci, které vede až k vynucenému „dobrovolnému“ odchodu ze zaměstnání. Značná část případů je ovlivněna naprostou neznalostí pracovního práva ze strany zaměstnanců. Mnozí ze zaměstnanců svou situaci neřeší, a než aby se včas obrátili na odborníka o radu či pomoc, dobrovolně ze zaměstnání odcházejí, i když nemají výhled dalšího pracovního místa. Zarážející je však také skutečnost, že nemálem případů se prolíná i neznalost pracovně právních postupů ze strany zaměstnavatelů.

K nejčastěji řešeným případům patří **neoprávněné ukončování pracovního poměru, problémy s návratem do zaměstnání matek z rodičovské dovolené, komplikace s přeřazování osob se změněnou pracovní schopností** a v neposlední řadě jednání, které se dá označit jako **obtěžování** (podrobnější informace k těmto případům na dalších stranách).

Nemalý počet problémů klientů v projektu „Máte právo na svá práva“ vycházelo z finančních potíží jejich zaměstnavatelů. Více zaměstnavatelů ukončuje pracovní poměr tak, aby nemuseli vyplácet odstupné dle § 67 zákoníku práce (dále jen ZP). To, že zaměstnanci mnohdy nereagují včas na protiprávní jednání zaměstnavatele, může mít také souvislost s tím, že v regionu Českokrumlovsko je množství pracovních příležitostí spojeno se sezonními pracemi v turistické sezoně (v českokrumlovské poradně je řešen daleko větší podíl případů souvisejících s pracovními vztahy, než v českobudějovické poradně, která byla partnerem projektu). Vysoká míra trpělivosti zaměstnanců bezesporu souvisí s obavami ze ztráty zaměstnání (v regionu činila nezaměstnanost k 31.12.2009 10,19%. Míra nezaměstnanosti se během roku sice snižuje díky sezónním pracím, ale v průměru se nezaměstnanost pohybuje kolem 9,5-10%.⁷). Zaměstnanci tak ze strachu, že ztratí jediné zaměstnání, které mohou v blízkém okolí najít, nechávají zaměstnavatelům poměrně široké pole působnosti a neřeší svou situaci ani, když jsou evidentně jejich práva porušována (v případech, které hraničí s diskriminací - a to nejen v pracovních právních vztazích - a jsou tudíž pro postiženou osobu mnohdy velice citlivá, je ochota a schopnost své problémy řešit ještě nižší - blíže viz kapitolu 3.4 dále). V praxi se českokrumlovská poradna nejčastěji setkává až se šikanózním jednáním při ukončování pracovního poměru. Jde například o situace, kdy se dostane zaměstnavatel do finančně tíživé situace a pro nadbytečnost nutí pod tlakem své zaměstnance, ať ukončí pracovní poměr dohodou bez udání důvodů, tj. s důsledkem ztráty nároku na odstupné. Klienti se často obracejí na poradnu již v době, kdy už je situace pro ně neudržitelná. Často se setkávají pracovníci poradny s případy, že klient ukončí sám pracovní poměr proto, aby se dostal z nezáviděníhodné situace, kdy jim zaměstnavatel znepríjemňuje a ztěžuje výkon povolání.

Ad: ukončování pracovního poměru

V rámci projektu se na českokrumlovskou poradnu obracelo množství klientů v problematice související s ukončováním pracovního poměru. Nejčastějším důvodem ukončování pracovního poměru, který byl v rozporu se zákoníkem práce (dále jen ZP) vycházel z neoprávněného ukončování pracovního poměru pro nadbytečnost. Častým případem byl tlak zaměstnavatele na zaměstnance, ať dobrovolně ukončí pracovní poměr dohodou s cílem ušetřit na odstupném zaměstnanci. V takovém případě, ale klient může Dohodu o ukončení pracovního poměru odmítnout podepsat. Stává se, že pokud zaměstnanec dohodu odmítne, přichází zaměstnavatel s požadavkem na ukončení pracovního poměru výpovědí „dohodou“ ze strany zaměstnance. Tento termín v ZP vůbec neexistuje a zaměstnanec, který tuto „dohodu“ podepíše, odchází bez nároku na odstupné.

7 ZPRÁVA O SITUACI NA TRHU PRÁCE ZA ROK 2009, Úřad práce Český Krumlov, únor 2010 [online]. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ck_info/miranez/2009>.

Ukončení pracovního poměru v těchto případech mohou být následující:

- Dle § 49 ZP - **dohodou**, kdy se ukončuje pracovní poměr dnem, na kterém se obě strany dohodnou. Důležité je podotknout, že pokud si zaměstnanec zažádá, aby dohoda obsahovala důvod ukončení pracovního poměru, tak je zaměstnavatel povinen tento důvod uvést. Pro nadbytečnost zaměstnance vyplývá nárok na odstupné dle § 67 ZP. Tohoto si jsou zaměstnavatelé samozřejmě vědomi, proto se často někteří z nich snaží pracovní poměr ukončit bez důvodu.
- Dle § 50 ZP - **výpovědí ze strany zaměstnance**, kdy může zaměstnanec ukončit pracovní poměr bez udání důvodu, a to písemně. Následuje výpovědní doba, která začíná běžet 1. dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení výpovědi a trvá dva měsíce.
- Dle § 52 ZP - **výpovědí ze strany zaměstnavatele**⁸, kde jsou jasně stanovené důvody výpovědi písm. a) až g), nárok na odstupné je u písm. a) až d), kdy dle písm. a) až c) je odstupné vypočítáno dle průměrného výdělku ve výši nejméně trojnásobku průměrného výdělku stanoveného ZP, d) náleží dle § 67 odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného výdělku vypočítaného dle ZP.
- Dle § 56 ZP - **okamžitým zrušením pracovního poměru zaměstnancem**, kde náleží odstupné ve výši nejméně trojnásobku průměrného výdělku dle zákoníku práce.

Bohužel se začínají ukazovat i účelová ukončení pracovního poměru z důvodu § 55 písm. b)⁹ pro hrubé porušení pracovní kázně. V tomto případě může mít zaměstnanec následně problémy s dalším hledáním pracovního místa.

Ve všech případech, kdy zaměstnanec cítí, že by s ním byl rozvázán pracovní poměr nezákonným způsobem, může využít několika způsobů řešení. Situace se v tomto případě dá řešit **jednak mimosoudně**, a to prostřednictvím Inspektorátu práce či mediací (k mediaci viz např. strana 14 v kapitole 3.2 této publikace). Zaměstnanec by měl písemně oznámit zaměstnavateli, že si přeje v pracovním poměru zůstat. Pokud ale přesto dostane zaměstnanec výpověď či jiné ukončení pracovního poměru s nímž nesouhlasí, může se obrátit na **soud s žalobou na neplatnost výpovědi**, a to do 60 dnů od doby, kdy by měl pracovní poměr skončit (u dohody je to do 60 dnů ode dne vyplývajícího z dohody a u výpovědi do 60 dnů po skončení posledního dne výpovědní doby).

Příklad:

Zaměstnanec dostal výpověď k 29.3., výpovědní doba začíná běžet 1.4. a trvá do 31.5., zaměstnanec tedy musí podat žalobu o neplatnosti výpovědi nejpozději do 31.7.

Tato žaloba se podává k okresnímu či obvodnímu soudu, kde má zaměstnavatel sídlo. Když bude chtít zaměstnanec řešit situaci jen podnětem na inspektorát práce, musí počítat s tím, že je pouze navrhovatelem podnětu a pokud by požadoval nápravu vůči své osobě, musí využít další způsob řešení - obrátit se na soud o náhradu škody.¹⁰

8 Orientační vysvětlivky k § 52 zákoníku práce: písm. a) § 52 ZP znamená: ruší-li se zaměstnavatel nebo jeho část, písm. b) § 52 ZP znamená: přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část, písm. c) § 52 ZP znamená důvody pro nadbytečnost zaměstnavatele, písm. d) § 52 ZP znamená důvody pro pracovní úraz či nemoci z povolání, písm. g) § 52 ZP znamená důvody pro soustavné porušování povinností.

9 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

10 Viz kapitola Náležitosti podání k soudu, případně dalším orgánům na straně 36.

Příklad:

Klientka měla pracovní poměr na dobu určitou, který měl skončit k 31.12.2009. Zaměstnavatel prodloužil před koncem kalendářního roku pracovní poměr k 30.4.2010. Během této doby se rozhodl, že provozovnu uzavře a zaměstnankyni dá výpověď. Sdělil jí proto, že k březnu končí s podnikáním a klientce sdělil, že ukončí pracovní poměr dohodou k 31. 3. 2010. Když mu klientka sdělila, že nechce dohodu dle § 49, přestal klientce platit přesčasy, začal jí před zákazníky nadávat, snižoval její důstojnost, zakazoval jí vybírat si dovolenou apod. Klientka řešila situaci prostřednictvím poradny a inspektorátu práce, kteří se zaměstnavatelem jednali a na základě těchto jednání zaměstnavatel zaplatil klientce v poměrně krátkém čase všechny peníze, které jí dlužil.

Ad: návrat z rodičovské dovolené do zaměstnání

Nemalou skupinu případů zahrnují i problémy klientů při zpětném nástupu do zaměstnání po konci rodičovské dovolené. Klientky se nejčastěji setkávají s tím, že jim zaměstnavatel sdělí, že na jejich pracovní pozici přijal někoho jiného a tlačí na zaměstnankyně, aby s nimi byl rozvázán pracovní poměr, což je v rozporu se zákonem. Zaměstnankyně na rodičovské dovolené nemůže dostat výpověď dle § 53 ZP (zákaz výpovědi dané zaměstnavatelem), výjimkou je ale ukončení pracovního poměru v době, kdy je zaměstnanec na rodičovské dovolené, pokud se dle § 54 použijí náležitosti § 52 písm. a), b)¹¹.

Nežádka se v poradně setkávají pracovníci i s problémy, kdy zaměstnankyně neměla komu nahlásit svůj návrat do zaměstnání. Zaměstnavatel jednoduše ukončil svou činnost, aniž by to dal zaměstnankyni vědět. Zaměstnankyně následně nemá šanci ukončit pracovní poměr bez problémů (nemá např. evidenční list důchodového pojištění či potvrzení o zaměstnání). Do potíží se dostávají také zaměstnankyně v případech, že nemají možnost domluvit se se zaměstnavatelem na úpravě pracovní doby dle potřeb nezletilého dítěte. Zaměstnavatel by měl, pokud mu nebrání vážné provozní důvody, na základě žádosti dle § 241 ZP umožnit úpravu pracovní doby. To, že se zaměstnankyně po rodičovské dovolené často nemají kam vrátit, nebo jim zaměstnavatel nechce upravit pracovní dobu, i když mu v tom prakticky nic nebrání, často řeší zaměstnankyně raději ukončením pracovního poměru. Čímž se ale opět dostávají do situace, kdy ukončují pracovní poměr bez odstupného, které z takového ukončení v případě § 52 vyplývá. Bohužel se setkáváme i s tím, že pokud v takovémto zaměstnání setrvávají, zaměstnavatel používá různé nepřipustné nátlaky, jak pracovní poměr znepríjemnit a tím donutit zaměstnance k odchodu.

Příklad:

Klientka ukončovala rodičovskou dovolenou po 3 letech. Když nastupovala do zaměstnání, bylo jí zaměstnavatelem sděleno, že jí již nemůže nabídnout pracovní pozici, kterou zastávala před nástupem na mateřskou. Zaměstnavatel nabídl klientce zcela jinou pracovní pozici, k níž však měla klientka výhrady, neboť šlo o nepřetržitý provoz. Klientka sdělila zaměstnavateli, že pokud by měla nastoupit na tuto pozici, jsou ohrožena práva jejích dětí. Zaměstnavatel reagoval tím, že klientce donesl Dohodu o ukončení pracovního poměru, s níž ale klientka nesouhlasila.

¹¹ Viz poznámka 8 na straně 9.

Doporučený postup:

Klientka by měla podniknout tyto kroky:

- Měla by zaměstnavatele upozornit, že s dohodou nesouhlasí.
- Měla by písemně zaměstnavateli sdělit, že požaduje návrat na pozici, z níž odcházela na mateřskou dovolenou.
- Pokud ani na toto zaměstnavatel nezareaguje, měla by se obrátit na Inspektorát práce, případně podat žalobu o neplatnosti ukončení pracovního poměru, a to do dvou měsíců, kdy měl pracovní poměr končit (viz příklad na straně 9).

Ad: převedení zaměstnance se změnou pracovní schopností

Do nezáviděníhodného postavení se v pracovním poměru dostávají nečítka zaměstnanci se změnou pracovní schopností. S nimi jsou často ukončovány pracovní poměry dle § 52 písm. g)¹², díky kterému odcházejí ze zaměstnání bez odstupného. V praxi se poradna setkává s případy, kdy zaměstnavatel sice zaměstnance převede dle § 41 (Převedení na jinou práci ZP), ale nová náplň práce pro zaměstnance zůstává stejná, naprosto nevyhovující jeho zdravotnímu stavu. Nastalou situaci poté zaměstnanec řeší raději ukončením pracovního poměru. V tomto případě by ale měl zaměstnanec upozornit nadřízeného, že práce, která je mu přidělována, nesplňuje náležitosti dohody o přeřazení. Pokud zaměstnavatel nereaguje, nezbyvá mu často nic jiného než okamžitě ukončit pracovní poměr dle § 56¹³ ZP. Zaměstnanec by měl postupovat dle výše uvedených kroků (viz ukončení pracovního poměru výše v této kapitole).

Příklad:

Klient měl pracovní úraz, který oznámil zaměstnavateli. Po ukončení neschopnosti byl přeřazen na jiné pracovní místo, které by mohl ze zdravotních důvodů vykonávat. Zaměstnavatel, ale nedodržuje náplň daného přeřazení a ohrožuje tím zdraví zaměstnance. Zaměstnanec tudíž zaměstnavatele upozornil, že mu nepřiděluje vhodnou práci dle sjednané náplně a odmítl přidělenou práci vykonat, což zaměstnavateli sdělil. Ten na to reagoval důtkou na hrubé porušení pracovní kázně. Klientovi nezbylo než situaci takového přeřazení řešit tím, že okamžitě zrušil pracovní poměr dle § 56 písm. a). *Tento případ je v současné době v řešení, ale protože zaměstnavatel odmítl mimosoudní vyjednávání, bude klient řešit odstupné, na které má nárok, soudně.*

Ad: šikana

Obtěžování patří k jednomu z diskriminačních způsobů jednání na pracovišti (viz blíže kapitola 4, strana 27 a 28 této publikace). Na tomto místě bychom chtěli upozornit na jednání zaměstnavatelů, která jsou postavena na zastrahování zaměstnanců v případech, kdy se odmítají podřídit vůli zaměstnavatele (i když se jedná o úkony, které jsou v rozporu s náplní práce zaměstnance). Jde především o známé fráze typu: „za dvěma na vaše pracovní

¹² Viz poznámka 8 na straně 9

¹³ Tamtéž

místo čeká nejméně 20 dalších, pokud nebudete plnit úkoly, které vám dám, dostanete paragraf (myšleno hrubé porušení pracovní kázně - pozn. aut.) a už si nikde neškrtnete. V těchto situacích jsou zaměstnanci absolutně bezradní, jak nastalou situaci řešit, ale neměli by si takového jednání nechat líbit. Neřešením takovéto situace se ostatně problémy většinou nevytráří, naopak se častokrát kumulují a důsledky poté poškozují zaměstnance ještě daleko více.

Příklad:

Klient pracuje ve veřejné správě jako terénní pracovník. Zaměstnavatel jej nutí, aby i do terénu chodil v obleku, což naprosto neodpovídá smyslu jeho pracovní činnosti, kdy musí „splynout s okolím“. Zaměstnavatel mu ale oznámil, že v případě neakceptování tohoto požadavku, půjde o hrubé porušení pracovní kázně, a soustavně (i veřejně) se v tomto duchu o zaměstnanci vyjadřoval. V tomto případě nakonec stačilo, aby po vyjasnění si situace a komunikaci s dalšími nadřízenými pracovníky, bylo zaměstnavatelem od tohoto požadavku v případě terénního pracovníka upuštěno.

V případech, které jsou uvedeny v této kapitole, by měl zaměstnanec zvolit následující postup:

- vždy je dobré mít svědky, a to i při jednání se zaměstnavatelem
- pokud nastane nestandardní situace, udělejte si chronologické poznámky, kde, kdy, co a jak se stalo
- pokud zaměstnavatel sdělí, že dostává zaměstnanec důtku, vyžádejte si jí písemně a k této důtce se také písemně bez odkladu vyjádřete
- obraťte se na odborníky, bezplatnou právní poradnu či inspektorát práce, který může v zaměstnání udělat kontrolu
- pokud je zaměstnanci doručena výpověď, s níž nesouhlasí, musí podat na soud návrh na neplatnost dokumentu (podrobněji viz příklad na straně 9)
- jestliže nemá zaměstnanec dostatečné finanční prostředky, může soud případně Českou advokátní komoru požádat o oproštění od soudních poplatků a o advokáta ex offio

Zpracovala:
Tereza Lysoňková, bezplatná právní poradna

3.2 Občanské právo - porušování práv v oblasti majetkoprávních vztahů

Vedle pracovního práva, které v projektu „Máte právo na svá práva“ bylo nejčastější agendou bezplatné právní poradny v Českém Krumlově, se českobudějovická občanská poradna setkávala nezdědká s případy porušování vlastnických práv, například v sousedských sporech. Tato kapitola tedy vymezuje problematiku zásahů do vlastnických práv včetně nástrojů ochrany v daných případech.

Ochrana vlastnictví, náhrada škody:

- Vlastnické právo je právem absolutním - působí proti všem - všichni jsou povinni vlastnické právo respektovat a musí se zdržet všeho, co by vlastníka rušilo ve výkonu jeho práva.
- Zákon dává všem vlastníkům stejná práva a povinnosti a poskytuje jim stejnou ochranu¹⁴

Ochrana vlastnictví má oporu v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Všechny právní předpisy musí být s Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod v souladu.

Jak definuje vlastnické právo § 123 - § 128 Zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, v platném znění (dále jen „OZ“)

Vlastník v mezích zákona je oprávněn předmět vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užítky a nakládat s ním. Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje...*„Vlastník věci se musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv [...] nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plynem [...] nesmí nechat vnikat chovná zvířata na sousedící pozemek...“*¹⁵

Vlastnické právo jakožto právo absolutní povahy smí být vykonáváno tak, aby nad míru přiměřenou poměrům nezasahovalo do vlastnického práva jiného. Je zřejmé, že výkon vlastnického práva jednoho vlastníka je omezen výkonem vlastnického práva druhého vlastníka a míra tohoto omezení nesmí přesáhnout míru přiměřenou daným poměrům. Z toho vyplývá, že vlastník nemůže realizovat své vlastnické právo neomezeně, musí přihlížet k právům jiných osob - například nesmí ořezávat větve či kořeny stromů jiného vlastníka v době vegetace...¹⁶

14 SCHELLEOVÁ, I. et. al. *Sousedské spory a paragrafy*. 1. vyd. Brno: Computers Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1731-6

15 FIALA, J., KINDL, M. et. al. *Občanský zákoník. Komentář*. I.díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN 978-80-7357-395-9

16 Tamtéž

Způsoby řešení ochrany vlastnických práv

Když dojde k zásahu do vlastnických práv, je potřeba dobře posoudit rozsah tohoto zásahu a poté zvolit přiměřenou obranu.¹⁷ Je možné navštívit bezplatnou právní poradnu a zde vše projednat a posoudit s někým, kdo je nezávislým. Vlastník může chránit svůj majetek:

- svépomocí,
- mediací,
- prostřednictvím správních orgánů,
- soudní cestou.

Ad: Svépomoc

Jestliže hrozí neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může ten, kdo je takto ohrožen, přiměřeným způsobem zásah odvrátit. Pro využití svépomoci je potřeba, aby byly splněny tyto podmínky: musí jít o neoprávněný zásah do práva druhého, právo musí být tímto zásahem bezprostředně ohroženo, zásah musí být přiměřený a musí je vykonat sám ohrožený.¹⁸

Upozornění: Svépomoc nesmí být nepřiměřeně použita při řešení konkrétní situace. Vlastník by měl přiměřeně použít sílu, aby nezpůsobil škodu na zdraví či majetku.

Ad: mediace

Mediace je dalším možným krokem, kterým se dají některé spory účinně řešit bez zásahu soudu, a to samozřejmě nejen v těchto případech. Mediací je možné řešit různé konflikty. Cílem mediace je za pomoci speciálně vyškoleného odborníka - mediátora - vyřešení sporu vzájemnou dohodou obou stran. Výstupem z tohoto procesu je uzavření mediační dohody, která nově upraví vzájemné vztahy do budoucna. V porovnání se soudním sporem má mediace určité výhodu v daleko rychlejším řešení, navíc uzavřená dohoda odpovídá dobrovolné vůli obou stran. Právě vůle obou stran sporu situaci řešit, je ale nezbytnou podmínkou uplatnění mediace. Mediace tak není vhodná pro všechny situace - tam, kde jsou spory vyhrcoené a účastníci jednájí tvrdě s touhou vyhrát, aniž by byli ochotni zvážit i situaci protistrany, či v situacích, kdy jde o hrubé porušení základních lidských a občanských práv. Protože cílem mediace je zajistit uspokojivé řešení pro obě strany sporu, je vhodné, aby se na nákladech podílely obě strany sporu. Mediace je službou hrazenou. Podrobnější informace k mediaci lze najít například na internetových stránkách asociace mediátorů (www.amcr.cz), službu mediace poskytuje například i Centrum sociálních služeb - pracoviště ICOS Český Krumlov.

Ad: příslušným orgánem státní správy

Vlastník věci se může obrátit na místně příslušný obecní úřad, v jehož obvodu k narušení pokojného stavu došlo. Správní orgán je povinen vše prošetřit a vydat rozhodnutí. Je důležité na tomto místě upozornit, že navrhovatel, pokud požaduje uvědomění o výsledku šetření - musí o to písemně či ústně požádat do 30 dnů od podání oznámení, ve kterém

¹⁷ SCHELLEOVÁ, I. et. al. *Sousedské spory a paragrafy*. 1. vyd. Brno: Computers Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1731-6

¹⁸ tamtéž

je sděleno, že došlo k narušení pokojného stavu. Tím, že se někdo domáhá svého práva prostřednictvím správního orgánu, není dotčeno právo domáhat se ochrany svých práv rovněž u soudu. Právní ochrana poskytovaná správními orgány je pouze předběžná, nicméně pokud se žádný z účastníků neobrátil se svým návrhem k soudu, je toto rozhodnutí konečné. Pokud by v těžce věci rozhodoval soud, není nijak vázán rozhodnutím orgánu státní správy (dále jen OSP). **Hlavní funkcí rozhodnutí OSP je, aby byl mezi dotčenými osobami zajištěn pořádek a klid, v rámci rychlého a flexibilního řízení, které umožňuje obratem reagovat na vzniklou situaci.** Cílem jednání OSP není detailní zkoumání právního stavu a zjišťování, co je a co není v dané situaci po právu, ale OSP se zaměřuje především na **Ochranu posledního pokojného stavu**, který zde byl a neřeší zda tento poslední pokojný stav byl v souladu s právem či nikoliv.¹⁹

Pozn. Jedná se o poměrně účinný způsob prevence v ochraně práv s užíváním bytu či domu (např. obnovení dodávek vody, plynu, elektřiny, zákazu v bránění při užívání bytu určitou osobou...) Návrh se podává na obecní úřad jako Návrh na obnovení pokojného stavu dle §5 OZ.²⁰

Ad: prostřednictvím soudu

Řízení u soudu lze zahájit na návrh, který se označuje jako žaloba, v němž jedna strana sporu žádá soud o ochranu svého práva. **Doporučení: vždy se před podáním žaloby k soudu poradit s právníkem.**

S ohledem na skutečnost, že zásahy do práv jsou v otázkách bydlení často naléhavé (agresivní spolubydlíci, zamezení přístupu do bytu, přerušování dodávek tepla, vody...) je možné a často i na místě, podat současně s žalobou k soudu rovněž **Návrh na vydání předběžného opatření, které je zpoplatněno soudním poplatkem ve výši 500,-Kč, dále je pak potřeba nejpozději ve stejný den, kdy byl podán návrh na vydání předběžného opatření k soudu, rovněž sloužit jistinu ve výši 10.000,-Kč. V § 75 odst. 3 OSŘ (Občanský soudní řád) jsou uvedeny případy, kdy není potřeba jistinu složit.** I v tomto případě lze požádat o osvobození od soudních poplatků, a to tak, že současně s návrhem musí být přiloženo Potvrzení o majetku. Soud může rušiteli uložit například: zpřístupnit vstup nájemci - vlastníkovi; obnovit dodávky energií... Výhodou tohoto postupu je zákonná lhůta, ve které musí soud o návrhu rozhodnout, a to do 7 dnů od podání návrhu k soudu.

Žaloby, o kterých rozhoduje soud v případech zásahu do vlastnických práv, jsou označovány jako **vlastnické žaloby**. Jedná se o tyto žaloby:

- **Žaloba na vydání věci**, která směřuje proti tomu, kdo věc neoprávněně zadržuje. V případě, že žalobce žádá vydání movité věci, potom je třeba podat žalobu na vydání věci. Pokud je zasahováno do vlastnických práv k nemovité věci, je třeba, aby žalobce podal **žalobu na vyklizení nemovitosti**. Podat tuto žalobu je oprávněn

19 ONDRUŠ, R. Správní řád nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., vydalo Linde Praha, a.s., 2005. ISBN 80-7201-523-0

20 CHALUPA, I., DVOŘÁKOVÁ ZÁBORSKÁ, J., CHADRYCKÁ, V. Byty a právo. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s.,2007. ISBN 978-80-7357-242-6

každý vlastník věci. Výše poplatku se odvozuje od ceny věci. Podává se na soud místně příslušný, kde má trvalé bydliště žalovaná strana.²¹

- **Negatorní (zápůrčí) žaloba** - touto žalobou se vlastník věci brání proti zásahům do svého vlastnického práva. Většinou žalobce žádá, aby soud uložil povinnost něco učinit (např. oplotit pozemek) či naopak se určitého jednání zdržet (např. zabránit pronikání slepice na pozemek žalobce).

Používá se např. v těchto případech:

- § 126 odst. 1 OZ - **nesousedské spory** - kdy dojde k zásahu do vlastnického práva osobou, která nevlastní sousedící nemovitost - zásah nesouvisí s vlastnictvím sousedícího pozemku či stavby.
- § 127 OZ - jde o tzv. **sousedské spory** - vlastník pozemku či stavby se domáhá ochrany proti vlastníku sousedícího pozemku či stavby, proti výkonu jeho vlastnického práva, které nad míru přiměřenou poměrům zasahuje do vlastnictví jiného vlastníka. Tyto neoprávněné zásahy do vlastnických práv jiných vlastníků nemovitostí jsou označovány jako IMISE - vlastník nesmí nad míru přiměřenou obtěžovat jiného hlukem, prachem, popílkem, kouřem, parami, plyny, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi, nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek a také nesmí nešetrně, popřípadě v nevhodné roční době (doba mimo období vegetačního klidu), odstraňovat ze své půdy kořeny stromu nebo odstraňovat větve stromu přesahující na jeho pozemek.

Žalobce musí v žalobě uvést, jaké jednání žalovaného jej zatěžuje (toto je nutné co nej-přesněji popsat) a dále přesně vymezit, co má být žalovanému uloženo, nebo jakého jednání se má žalovaný zdržet. Je potřeba počítat se soudním poplatkem. Jde-li o nemovitost je poplatek 3.000 Kč, jde-li o organizační složku státu pak činní poplatek 10.000 Kč, v jiných případech je poplatek 1.000 Kč. Podává se na místně příslušný soud, kde k zásahu došlo - kde se nacházejí nemovitosti či pozemky, o které se jedná.²²

Příklad 1:

Manželé bydlí v panelovém domě. Pod nimi žije rodina, kde manžel velmi rád a často hraje v noci na kytaru či si pouští hlasitě hudbu. Nemohou spát a trpí tím i jejich dcera, která se nemůže vyspat do školy a chodí spát k prarodičům.

Odpověď: Dle §127 občanského zákona se musí každý zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proti takovému jednání se mohou manželé bránit tím, že nejdříve napíší sousedovi dopis, ve kterém ho upozorní, co se jim nelíbí a určí přesně datum, do kterého soused změní své jednání. V dopise stanoví lhůtu pro odpověď cca 14 dní, se sdělením, že pokud neobdrží uspokojivou odpověď, podniknou další kroky k vymožení svých práv. Nepokojný stav by měl být řešen jen mezi dotyčnými osobami. Lze použít tzv. **dohodu o narovnání**.

21 SAGIT. *Žaloba na vydání věci* [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_607.htm>

22 Zákon č. 549/1991 Sb., soudní poplatky, v platném znění

V textu je nutno uvést: do kdy byl v domě pokojný stav, kdy se tento stav zhoršil a co pokojný stav narušuje. Dále je potřeba uvést komplikace, které z neohleduplného chování vznikají. Do dohody by se mělo uvést, co si manželé představují, jak budou sousedé udržovat pokojný stav. Dohodu je potřeba odeslat prostřednictvím pošty doporučeně s podacím lístkem či s dodejkou, která se následně odesílateli vrátí s tím, že dopis byl převzat či nikoliv. Pokud by dohoda nepomohla, mohou se následně manželé obrátit na příslušný **orgán státní správy** (dle §5 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník) - v tomto případě na obecní úřad, kde došlo k zásahu do pokojného stavu. **Jde o řízení, které lze zahájit pouze na návrh, který podává osoba, u které k narušení pokojného stavu došlo.** Pokud by manželům nestačilo řešení orgánu státní správy, mohou se obrátit na soud.²³

Příklad 2:

Klientka má 17letého syna, který má problémy s alkoholem a kvůli tomu přestal chodit do školy a nebyl si schopen najít zaměstnání. Klientka zjistila, že se jí doma ztrácejí peníze a drobné elektronické předměty. Syn chodí domů, jen aby se najedl a vyspal, matce vůbec nepomáhá, ani ji nepřispívá na domácnost. Klientka sdělila, že se bojí exekutorů, kteří jí již doma navštívili. Jakým způsobem se může bránit synovu jednání?

Jako první by měla matka syna upozornit, že si již nepřeje, aby s ní doma bydlel. Syn má v bytě trvalé bydliště, ale nemá k nemovitosti žádné užívací právo. Dle § 126 Občanského zákona má vlastník právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje. Dále by mu měla sdělit, že si nepřeje, aby jí bral peníze a prodával její majetek.

Klientka by měla pro svoji ochranu podat na příslušný okresní soud **žalobu na vyklizení bytu**, pokud chce syna vystěhovat a on dobrovolně nechce odejít. V žalobě by mělo být jasně řečeno, že odňala synovi právo užívat byt a přeje si, aby už v nemovitosti nebydlel. Že syn nepřispívá na domácnost a že se snažila situaci řešit, ale již to sama nedokáže. Dále by měla klientka podat trestní oznámení pro krádež na nejbližší pobočku Policie ČR. Nakonec by se měla připravit na soudní jednání, na kterém bude muset vše, co napsala do žaloby opět před soudem sdělit.

Zpracovaly:
M. Hanousková, V. Langhamerová, občanská poradna

23 KŘEČEK, S. 222 *otázek a odpovědí*. 1.vyd. Praha: Leges, 2008. ISBN 978-80-87212-04-2

3.3 Rodina a porušování práv - vybraná témata

Oblast rodinného práva v problematice lidských práv se dotýká zejména dluhů na výživném, které náleží dítěti již ze Základní listiny práv a svobod. Dále se krátce věnujeme i problematice domácího násilí, jelikož jde o ne zcela řídký jev, s nímž se pracovníci v poradnách setkávají.

3.3.1 Rodina a porušování práv - výživné

Výživným je míněno uspokojování všech životních potřeb jedince pro jeho všestranný rozvoj po stránce duševní a fyzické. Druhy vyživovací povinnosti jsou: **vyživovací povinnost rodičů k dětem; vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými; mezi manželi, výživné rozvedeného manžela, příspěvek na výživu a úhradu některých potřeb neprovdané matce.**²⁴ Tato podkapitola je věnována nejruznějším aspektům a způsobům řešení případů týkající se **vyživovací povinnosti rodičů k dětem** a dotýká se i problematiky **vyživovací povinnosti dětí k rodičům**.

Ad: Vyživovací povinnost rodičů k dětem trvá do té doby, dokud děti nejsou samy schopny se žít.

Vyživovací povinnost vychází přímo ze zákona, který tímto ustanovením chrání především nezletilé děti a jejich potřeby. V případě rozpadu manželství, kde jsou nezletilé děti, běží nejprve řízení o výživě a výchově nezletilého dítěte, pak následuje řízení rozvodové a nakonec řízení o vypořádání společného jmění manželů, pokud se manželé na vypořádání majetku sami nedohodnou. Z toho vyplývá, že před samotným rozvodem manželství musí být upraveny poměry k nezletilým dětem - výchova a výživa. V řízení o výchově a výživě je dítěti ustanoven opatrovník, a to sociální pracovník Orgánu sociálně právní ochrany dětí obecního úřadu, který zde hájí zájmy dítěte tak, aby rozhodnutí soudu bylo pokud možno v nejlepším zájmu dítěte.

Rodiče mohou upravit dohodou otázku, komu bude nezletilé dítě svěřeno do péče, a výši výživného - soud tuto dohodu může schválit, pokud je tato v nejlepším zájmu dítěte. Pokud jsou rodiče ve sporu, komu by mělo být nezletilé dítě svěřeno do péče, či ohledně výše výživného a nedokáží se dohodnout - rozhoduje soud a vždy ctí zájem dítěte.

Opatrovnický soud - řízení o úpravě výchovy a výživy nezletilého - začíná běžet na návrh jednoho či obou rodičů.²⁵ V rámci tohoto řízení jsou upravena práva a povinnosti k nezletilému dítěti před i po dobu po rozvodu, zejména určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy, a jakou částkou bude druhý rodič přispívat na výživu. Pokud se rodiče dohodnou na střídavé péči (§26 Zákona č. 94/1963 Sb., O rodině) a soud tuto péči schválí, pak žádnému

²⁴ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

²⁵ Tamtéž

z rodičů nemusí být výživné stanoveno, pokud finanční a další poměry obou rodičů jsou obdobné.

Při určování rozsahu vyživovací povinnosti soud přihlíží k tomu, který z rodičů o dítě řádně pečuje a v jaké míře. Žijí-li rodiče spolu, přihlédne se i k péči o společnou domácnost.²⁶ Oba dva rodiče mají ale vyživovací povinnost ke všem svým dětem, nejen k tomu, které mají svěřeno do své péče.²⁷

Ad: Vyživovací povinnost dětí k rodičům

Aby děti byly povinny vyživovat své rodiče, musejí být splněny určité podmínky. Rodiče musejí být na tuto výživu odkázáni tzn. nemají jiný příjem ani péči, které si nemohou zajistit. Dále je předpokladem, že děti jsou schopny samy se živit tak, aby to umožňovalo poskytovat výživné další osobě. Posledním požadavkem je, aby tato povinnost byla v souladu s dobrými mravy. Této povinnosti však předchází vyživovací povinnost mezi manželi či rozvedenými manželi. Jelikož zákon primárně poskytuje ochranu nezletilým dětem, tak vyživovací povinnost rodičů k dětem má přednost před vyživovací povinností rodičů k parodičům²⁸

K čemu soud přihlíží při stanovení rozsahu vyživovací povinnosti?

Právní úprava nezná v současnosti objektivizaci výživného - tj. tabulky, procenta z příjmů. Soud tedy při stanovení výše výživného přihlíží:

- **ke schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům rodičů** - možnosti jsou chápány jako objektivní kategorie a schopnosti jako subjektivní kategorie. Konkrétně je potřeba zohlednit věk, zdravotní stav, vzdělání, manuální zručnost, pracovní návyky a zkušenosti, sociální ne (zralost) povinného rodiče, nepříznivou situaci na trhu práce apod. Dále zkoumá, zda se rodič nevdal bezdůvodně výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti a tím si příjem úmyslně snížil. Má-li povinný příjem z jiné než závislé činnosti (např. podnikatelské), je povinný povinen prokázat svůj příjem, pokud tak neučiní, soud má za to, že jeho měsíční příjem činí 12,7 násobek životního minima jednotlivce (cca 40.000 Kč).²⁹
- k tomu, v jaké míře rodič o dítě osobně pečuje
- k odůvodněným potřebám dítěte, které závisí na jeho věku a zdravotním stavu, ale bere v potaz i zájmové mimoškolní aktivity (koníčky), či to, zda se dítě nějak připravuje na své budoucí povolání
- k dalším vyživovacím povinnostem povinného rodiče (tzn. zda má povinný rodič např. další nezletilé dítě)³⁰

26 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

27 VEŘEJNÝ OCHRÁNČE PRÁV. *Vyživovací povinnost rodičů k dětem - stanovení výživného*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné z: <<http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vyživovací-povinnost-rodicu-k-detem-stanoveni-vyživneho/>>.

28 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

29 Tamtéž

30 VEŘEJNÝ OCHRÁNČE PRÁV. *Vyživovací povinnost rodičů k dětem - stanovení výživného*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné z: <<http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vyživovací-povinnost-rodicu-k-detem-stanoveni-vyživneho/>>.

Jak je výživné vypláceno?

Jak uvádí Zákon č. 94/1963., o rodině, výživné je třeba platit v pravidelných opakujících se částkách, které jsou splatné vždy měsíc dopředu (§97). Výše výživného není zákonem výslovně omezena. Výživné pro nezletilé dítě může být stanoveno až tři roky zpětně od zahájení řízení (§98 odst.1 Zákona o rodině). Dále je možné, aby soud uložil povinnému v **případech hodného zřetele** složit peněžní částku pro výživné splatné v budoucnosti (§97odst. 2 zákona o rodině). Tyto případy hodného zřetele jsou: povinný má nepravidelné příjmy např. u sezónních pracovníků, při zdědění značných prostředků, kdy je možno usuzovat, že nebude schopen s nimi smysluplně hospodařit, podniká a prokazatelně podstupuje majetková rizika, při delším pobytu v zahraničí, když je předpokládáno, že vymáhání bude problematické apod.

Kdo je oprávněný k pobírání výživného?

- oprávněným k pobírání výživného za nezletilé dítě je jeho zákonný zástupce, avšak finanční prostředky by měly být využity pro potřeby dětí. Právo rodičů zastupovat jejich nezletilé děti vzniká na základě zákona (§ 23 Občanského zákoníku)
- pokud oprávněný dovršil zletilosti (tzn. osmnáctým rokem, nejdříve však v šestnácti letech uzavřením manželství, a to i v případě, že je manželství následně prohlášeno za neplatné) je výživné hrazeno k rukám samotného zletilého dítěte. Pokud bude chtít zletilý zvýšit výživné, musí již požádat soud o zvýšení sám.

Jakým způsobem může oprávněný rodič - dítě vymáhat dlužné výživné?

Existují dvě formy, kterými může oprávněný dlužnou částku na výživném vymáhat. Může podat buď **Návrh na výkon rozhodnutí na peněžité plnění** nebo **Návrh na nařízení exekuce**. Než se oprávněný rozhodne takto postupovat, měl by zvážit svou dosavadní situaci. Pokud je to možné a vhodné, doporučuje se sepsat povinnému dopis, v němž bude vyčíslena výše dlužného výživného a výzva k zaplacení dlužné částky. V doporučeném dopise by měl být rovněž uveden termín, do kdy má povinný dlužné výživné zaplatit, a také upozornění, že pokud dlužná částka nebude řádně a včas zaplacená, přistoupí oprávněný k jiným způsobům vymáhání. Způsoby vymáhání může a nemusí oprávněný uvést. Pokud nám to situace umožňuje, je možné povinného v dopise vyzvat, aby navrhl splátkový kalendář tak, aby např. do šesti měsíců byl schopen zaplatit celou dlužnou částku.

Pokud se oprávněný rozhodne pro **Návrh na výkon rozhodnutí na peněžité plnění**, podá jej k okresnímu soudu, v jehož územním obvodu má nezletilé dítě trvalé bydliště. Návrh podaný k soudu je zpoplatněn částkou 1.000 Kč.³¹

Oprávněný může zvolit rychlejší způsob vymožení, doporučuje se podat **Návrh na nařízení exekuce**.

Pro který návrh se rozhodnout a na co si dát pozor?

Prvním faktorem, který může mít vliv na rozhodnutí oprávněného, je zda chce, aby exekuce byla provedena rychle. Pokud ano, tak se zpravidla doporučuje podat Návrh na nařízení exekuce.

31 Viz kapitola Náležitosti podání... na straně 37

Druhým faktorem pro konečné rozhodnutí je, zda povinný má nebo nemá nějaké finanční prostředky nebo movitý/nemovitý majetek. Pokud nemá ani jedno z toho, tak je na zvážení, zda k výkonu rozhodnutí či exekuci vůbec přistoupit. Navíc podání Návrhu na nařízení exekuce bude oprávněného v případě neúspěšné exekuce něco stát. Oprávněný bude povinen uhradit náklady, které exekutorovi v souvislosti s neúspěšným vymáháním pohledávky vznikly.

Pokud bude podán Návrh na nařízení exekuce a oprávněným bude zletilé dítě, může exekutor požádat o složení přiměřené zálohy na náklady exekuce. Pokud záloha nebude složena, může být exekuce zastavena. Pokud oprávněný podává návrh na nařízení exekuce musí mít na paměti, že dokud exekuce není ukončena jsou peníze z exekuce zhraňované u exekutora, který je předá, až bude celá částka vymožena. V tomto je rychlejší řešení přes soud Návrhem na výkon rozhodnutí. Pokud oprávněný zná adresu zaměstnavatele, může soud nařídit strhávání dluhu rovnou z výplaty. Tento dluh pak každý měsíc posílán na účet oprávněného.

Je možné podat trestní oznámení, pokud povinný neplatí výživné?

Ano, pokud povinný déle než čtyři měsíce neplatí výživné, dopouští se tak trestného činu **zanedbání povinné výživy** (§ 196 Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, - dále jen „trestní zákoník“). Pokud povinný dodatečně dobrovolně, před tím než soud prvního stupně vyhlásí rozsudek ve věci, celou dlužnou částku, trestnost činu zaniká (tzv. účinná lítost).³²

Příklad:

Otec pobírá na dítě výživné, avšak matka neplatí výživné včas, a to už pět měsíců. Otec matku vyzval nejprve ústně a poté dopisem k zaplacení dlužné částky. Matka však nereagovala. Nezletilý syn se chystá za tři měsíce na týdenní pobyt se školou, otec však nemá finanční prostředky, aby mu tento výlet mohl, zaplatil.

Nejrychlejší způsob řešení by mělo být podání **Návrhu na nařízení exekuce**, avšak nelze odhadnout, jak dlouho může řízení trvat. Klient by měl zvážit, jestli je dlužná částka od matky vůbec vymožitelná. Pokud matka nemá žádné finanční prostředky, ani movitý či nemovitý majetek, tak návrh na nařízení exekuce klient sice podat může, ale v případě, že se exekutorovi nepodaří dlužnou částku získat, pak bude muset klient sám uhradit exekutorovi náklady této exekuce. Dále může otec podat **trestní oznámení na matku nezletilého pro zanedbání povinné výživy**, protože matka už déle než čtyři měsíce neplatí výživné. Matce v případě, že neplní svou vyživovací povinnost, byť i z nedbalosti, déle než čtyři měsíce, hrozí trest odnětí svobod až na dvě léta. Pokud se matka úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat dítě déle než čtyři měsíce, hrozí jí trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta (§ 196 trestního zákoníku).

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

3.3.2. Domácí násilí

Domácí násilí se zpravidla odehrává v soukromí mezi osobami blízkými, které spolu žijí ve společném obydlí, kdy násilná osoba získává a udržuje moc a kontrolu nad druhou osobou, a to osobou ohroženou. Násilí může být jak fyzické (známky jsou viditelné - modřiny, zlomeniny, rány na těle...), psychické a emocionální (ponižování, nadávání, zesměšňování, vyhrožování, vydírání...), tak i ekonomické (např. neposkytování finančních prostředků na zajišťování domácnosti, výživu, přehnaná kontrola výdaj) či sociální (zamezování kontaktu se sociálním okolím ohrožené osoby, s rodinnými příslušníky ohrožené osoby, jejími kolegy a kamarády). Často se jednotlivé formy domácího násilí kombinují. Domácí násilí ohrožuje slabé - děti, ženy, seniory, osoby se znevýhodněním, ale nevyhýbá se ani mužům.

Na koho se může oběť domácího násilí obrátit?

Osobám, které se setkaly s domácím násilím například Bílý kruh bezpečí - organizace, která se profesionálně zabývá pomocí obětem trestné činnosti. Na organizaci je možno obrátit se osobně či telefonicky. Pracuje zde tým profesionálů, který je složen z psychologů, právníků, sociálních pracovníků... Pokud si někdo neví rady, či se potřebuje informovat v otázkách domácího násilí - může se také obrátit na nonstop telefonní DONA linku: 251 511 313.

Od roku 2007 v České republice existují tzv. 3 pilíře ochrany před domácím násilím. Tento systém je ukotven v zákoně č. 135/2006 Sb. (na ochranu před domácím násilím) a v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:³³

- První pilíř pomoci: **Policie ČR** - má právo násilnou osobu vykázat na 10 dnů ze společného obydlí, kterým je dům či byt. O tomto vykázání vydá policie potvrzení jak oběti (osobě ohrožené), tak i násilné osobě. Úřední záznam o úkonech provedených ve společném obydlí pošle policie intervenčnímu centru, okresnímu soudu a v případě, že ve společné domácnosti žijí i nezletilé děti, tak rovněž orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Policie provede během tří dnů od vykázání kontrolu, zda násilná osoba vykázání dodržuje.
- Druhý pilíř pomoci: **Soud** - může vydat předběžné opatření podle § 76b zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, na základě kterého buď prodlouží desetidenní vykázání, o kterém rozhodla Policie, nebo bez předchozího policejního vykázání uloží násilné osobě, aby opustila společné obydlí a dále osobu ohroženou nekontaktovala. Předběžné opatření se vydává na dobu jednoho měsíce a může být prodlouženo nejdéle na dobu jednoho roku.

33 BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Praktické rady*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné na:<<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/prakticke-rady/r67>>

- Třetí pilíř pomoci: **Intervenční centra**, která jsou zřízena v jednotlivých krajích - potom, co obdrží kopii úředního záznamu o úkonech policie provedených na místě vykázaní, samo kontaktuje ohroženou osobu a nabídne jí komplexní pomoc při řešení obtížné situace. Poskytuje služby psychologické i sociálně právní.³⁴

Jak se může oběť domácího násilí bránit?

Je například možné podat trestní oznámení (doporučujeme vždy jako první krok - je výhodnější, když nejprve řeší policie a ta následně věc postoupí jako projednání přestupku) nebo oznámení o přestupku.

- **Trestní oznámení:** podává se na oddělení pořádkové služby Policie ČR, nebo na pracoviště Služby kriminální policie a vyšetřování okresního (nebo obvodního) ředitelství Policie ČR, či na státní zastupitelství. Trestní oznámení lze podat buď ústně do protokolu, písemně doporučeně poštou, osobním doručením do podatelny.

POZOR! Je nutné si uschovat doklad o jeho podání. Pokud chceme být o výsledku šetření policie vyrozuměni, musíme o to výslovně požádat (např. v písemném oznámení: „žádám, abych byl/a vyrozuměn/a o tom, s jakým výsledkem bylo moje trestní oznámení prošetřeno ve smyslu § 158 odst. 2 trestního řádu“). Bez tohoto výslovného požadavku Policie ČR nemá ze zákona povinnost oznamovatele vyrozumět o výsledku svého šetření.³⁵

- **Oznámení o přestupku:** zpravidla se jedná o přestupky proti občanskému soužití (vulgární nadávky, fyzické napadání aj.) a o přestupky proti majetku. Podává se na přestupkové oddělení či na přestupkovou komisi (jsou zřízeny na téměř každém obecním, městském nebo obvodním úřadě). Lhůta pro podání návrhu činí tři měsíce ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku (nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení přestupkové komisi). Náklady spojené s přestupkovým řízením je povinen uhradit občan, který je uznán vinným z přestupku, nebo navrhovatel, pokud bylo již zahájené řízení, zastaveno nebo nebyla pachatel přestupku prokázána vina. (Poplatek činí vždy 1000,- Kč. Pokud byli přízváni znalci, zvyšuje se poplatek na 2.500 až 6.000 Kč).³⁶

34 VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem kriminality v hlavním městě Praze. 1.vyd. Praha: MJF, 2010. 50 s. ISBN 978-80-86284-82-8.

35 BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Praktické rady*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné z: < <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/prakticke-rady/r67>>.

36 Tamtéž

Příklad:

Manžel se opakovaně vracel domů podnapilý a v tomto stavu se začal se ženou hádat. Když si to nenechala líbit, opakovaně ji fyzicky napadal. Způsobil jí podlitiny na celém těle. Byla z toho otřesena a nevěděla, co má dělat.

Klientka by nejdříve měla zavolat na Policii ČR a celý incident ohlásit. Pokud má strach to udělat, může nejprve kontaktovat intervenční centrum v místě jejího bydliště nebo využít nonstop telefonní linku, která se orientuje přímo na pomoc obětem trestných činů a kde pracují vyškolení odborníci např. DONA linka a Bílý kruh bezpečí. Rovněž by měla klientka kontaktovat lékaře, nechat se vyšetřit a následně si nechat vystavit lékařskou zprávu, ve které bude uvedeno například, že pacientka uvádí, že byla napadena svým partnerem, lékařským vyšetřením bylo zjištěno, že...

Dalším způsobem řešení situace je možnost vykázání násilné osoby z domu či bytu, a to buď tím, že kontaktuje Policii ČR, jejíž příslušník na místě celou situaci zhodnotí a může násilného manžela z bytu vykázat. Nebo se může klientka domáhat ochrany cestou občanskoprávního řízení u soudu. Oběť domácího násilí může podat návrh soudu, aby ten vydal **předběžné opatření**. Soud je povinen o tomto návrhu rozhodnout do 48 hodin od podání návrhu k soudu. Toto předběžné opatření trvá jeden měsíc od jeho vydání. Takový návrh může ohrožená osoba podat, aniž by mu předcházelo vykázání, které provedla policie. Může jej však podat i v době, kdy platí vykázání provedené policií. Toto podání je bezplatné.

Zpracovaly:

P. Varechová, M. Hanousková, V. Langhamerová, občanská poradna

3.4 Diskriminace

Základnímu vymezení pojmu diskriminace, legislativní úpravě a konkrétním prostředkům ochrany práv jednotlivce včetně nároků poškozených, se věnuje podrobně část kapitoly 4 této publikace „Možné způsoby použití platné legislativy v konkrétních případech“. Diskriminační problematice byly také podrobně věnovány mj. dvě publikace vydané občanským sdružením ICOS Český Krumlov v roce 2008 (viz seznam použité a doporučené literatury na straně 43 této publikace). V této kapitole tak pouze nastíjíme některé z problémů, s nimiž se v diskriminačních případech pracovníci poraden setkávají.

Požadavek rovnosti a zákaz jakéhokoli druhu diskriminace je bezesporu jedním ze základních demokratických požadavků, na němž stojí existence právního státu. Ale i v té nejdemokratičtější společnosti se stává, že jsou v některých případech ve stejné situaci někteří z nás nepřiměřeně znevýhodňováni oproti osobám jiným – tedy diskriminováni. Obecné povědomí o diskriminaci je však stále velice nízké. Navíc je problematika diskriminace obestřena mnoha mýty. Diskriminace například není, jak se mnozí domnívají, jen problémem menšin. Diskriminačnímu jednání může být vystaven každý z nás, ať už z důvodu věku, zdravotního postižení, pohlaví nebo například sociálního původu. Diskriminace je nespravedlivá a pro člověka, který se s ní setkal, bývá i velmi ponižující. Proto je nezbytné, aby společnost uměla dobře rozlišit co diskriminací je a co nikoli.

Projekt „Máte právo na svá práva“ navazoval na již v letech 2007 až 2008 občanským sdružením ICOS realizovaný projekt „Prolomit tu půjdu“, který byl zacílen právě na podporu zvyšování právního povědomí o této problematice včetně detekování a řešení konkrétních diskriminačních případů. Zkušenosti s diskriminační problematikou jsou v obou projektech obdobné. Jednoznačné případy diskriminace sice existují, nicméně jen malé procento postižených je ochotno vzhledem k citlivosti problematiky své případy dotáhnout do konce, a to přestože v roce 2009 vstoupil v platnost dlouho očekávaný tzv. antidiskriminační zákon (viz kapitolu 4 dále).

V praxi poradny se setkáváme převážně s poměrně komplikovanými případy porušování práv, které mají často znaky diskriminace (v našem případě jde převážně o problematiku pracovního práva - konflikty mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, problémy při přijímání do zaměstnání, ať už z důvodu věku, zdravotního postižení či etnické příslušnosti), ale najdou se i skoro učebnicové případy diskriminace, kdy jde o jasné rozdílné a znevýhodňující jednání. V těchto případech se bohužel velmi často stává, že klienti přes počáteční rozhořčení, nechtějí situaci řešit a dotáhnout diskriminační případy do konce (rolí bezesporu hraje obava z opakování traumatizujícího zážitku, snaha spíše na setkání s neadekvátním zacházením zapomenout, nedostatek trpělivosti při nutnosti delšího časového úseku nutného k řešení apod.). Někdy se stává, že klienti nechtějí jít do konfrontace s protistranou a nechtějí situaci řešit, protože mají pocit zodpovědnosti za to, co se stalo (obdoba známého profilu oběti trestného činu).

Příklad:

Na poradnu se obrátil muž, kterému skončila nájemní smlouva v nemovitosti, a potřeboval si rychle najít ubytovnu. Tu si našel na internetu a telefonicky si bez problémů domluvil pronájem v ubytovně. Další den se přišel na ubytovnu osobně domluvit a nastěhovat, ale správce ubytovny mu sdělil mu, že ho na ubytovnu nepřijmou z důvodu, že je Rom a oni nemají s romskou menšinou dobré zkušenosti. Klient ale, přestože navštívil poradnu, dále svou situaci řešit nechtěl, z důvodu obavy, že by se o jeho problému mohlo mluvit na veřejnosti, i když byl pracovníkem poradny ujištěn, že k takové obavě není důvod.

Nicméně i tak jsou některé z případů řešeny, většina z nich však pouze poradensky. Ovšem už jen to, že lidé vyhledají odbornou pomoc a využijí alespoň poradenských služeb je dobrý start pro postupné zlepšování situace lidí, kteří jsou diskriminací ohroženi či se s diskriminačním jednáním setkávají.

Přes poměrně stálou snahu o zvyšování právního vědomí, stále značná část klientů netuší, co opravdu diskriminační jednání znamená, co je a co není diskriminací. Na poradnu se obracejí i lidé, kteří jednání, kterému byli vystaveni, označují za jednoznačně diskriminační, nicméně při zjištění všech aspektů případu, se ukáže, že v daném případě se o diskriminačním jednání, nedá hovořit.

Proto pokládáme i nadále za nezbytné, snažit se cíleně o zvyšování právního vědomí, aktivně informovat o diskriminačních případech a tím preventivně působit tak, aby k diskriminačnímu jednání, které je pro oběti velice frustrující, docházelo v co nejméně případech.

Zpracovali:
T. Lysoňková a T. Zunt, bezplatná právní poradna

4. MOŽNÉ ZPŮSOBY POUŽITÍ PLATNÉ LEGISLATIVY V KONKRÉTNÍCH PŘÍPÁDECH

Tato kapitola doplňuje předchozí statě zaměřené na zkušenosti a vybrané aspekty možného řešení případů poraden v projektu „Máte právo na svá práva“. Text rozvádí v předešlých kapitolách nastíněné způsoby řešení případů porušování práv a zaměřuje se na přehled a způsoby použití platné legislativy v konkrétních případech - tj. konkrétní prostředky ochrany práv jednotlivce. Součástí této kapitoly jsou doporučení, jakým způsobem se podává návrh k soudu, kolik takové podání stojí a další důležité informace, které jsou při práci s klienty nejen pro pracovníky poraden potřebné.

Protiprávní jednání zasahující do práv konkrétní fyzické osoby může mít ve vztahu k její osobní integritě a charakteru tohoto jednání trojí povahu:

- diskriminační jednání ve smyslu antidiskriminačního zákona,
- protiprávní jednání zaměstnavatele nebo zaměstnance či skupiny zaměstnanců vůči zaměstnanci, příp. vůči osobě ve vztahu obdobném vztahu pracovněprávnímu (např. v poměru služebním),
- zásah do osobnosti fyzické osoby ve smyslu § 11 a násl. občanského zákoníku

4.1 Základní přehled

Podkapitola vymezuje základní legislativní rámec u diskriminačního jednání, v pracovních právních vztazích a v oblasti ochrany osobnosti.

1. DISKRIMINAČNÍ JEDNÁNÍ

Diskriminací se rozumí odlišné zacházení s jednotlivcem nebo skupinou osob motivované jejich odlišností. **Dne 1. 9. 2009 nabyl účinnosti zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)**, který blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech. Tento zákon je zákonem zvláštním, speciální k občanskému zákoníku a použije se všude tam, kde půjde o nerovné zacházení ve smyslu níže uvedeném. Antidiskriminační zákon je vymezen v níže vyjmenovaných odvětvích:

- práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání,
- přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,
- pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování,
- členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují,
- členství a činnosti v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují,
- sociálního zabezpečení,

- přiznání a poskytování sociálních výhod,
- přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování,
- přístupu ke vzdělání a jeho poskytování,
- přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování.

Dle tohoto zákona je diskriminace:

- **přímá** - tou se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.
- **nepřímá** - nepřímou diskriminací se rozumí takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe je z některého z výše uvedených důvodů osoba znevýhodněna oproti ostatním. Nepřímou diskriminací není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.

Za diskriminaci se považuje i obtěžování, sexuální obtěžování, pronásledování, pokyn k diskriminaci a navádění k diskriminaci.

Co diskriminací **není** a přípustné formy rozdílného zacházení vyjmenovává § 6 a § 7 anti-diskriminačního zákona.

Diskriminací je:

Příklad 1:

Rom se rozhodl využít služeb restaurace, kam mu však byl zamezen vstup s odkazem na skutečnost, že s dalšími Romy má majitel restaurace špatné zkušenosti.

Příklad 2:

Cizinci s trvalým pobytem na území České republiky, který splnil podmínky bankovního ústavu v žádosti o úvěr, nebyl úvěr poskytnut s tím, že u něj jako osoby cizí státní příslušnosti není garance řádného splacení.

Diskriminací není:

Příklad:

Učitelka na prvním stupni pocházející z Německa, která žije v České republice již 15 let, ale má stále cizí přízvuk, nebyla přijata do nového zaměstnání na ZŠ, i když prošla výběrovým řízením. Ředitel školy postupoval správně, jelikož má legitimní důvod nepřijmout učitelku do pracovního poměru z důvodu, že učitel 1. stupně, kam se učitelka hlásila, musí perfektně zvládat český jazyk, což učitelka s cizím přízvukem, nemohla splnit³⁷.

37 cit. Zamboj L., Štěpánková M., Ústavní pořádek ČR ve vztahu k sociálním službám, seminář realizovaný v Č. Budějovicích dne 13.10.2009.

2. PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

Dle § 13 odst. 2 písm. b) zákona č. 262/2006, zákoníku práce musí zaměstnavatel zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců. Stejně tak jsou dle § 16 zákoníku práce zaměstnavatelé povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

I v rámci pracovněprávních, popř. obdobných vztahů je zpravidla aplikován antidiskriminační zákon, který garantuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace i ve věcech:

- práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání,
- přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,
- pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování a
- členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizačních zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují.

Příklad:

Zaměstnankyně - žena pracuje u svého zaměstnavatele na stejné pracovní pozici jako zaměstnanec - muž se stejnou kvalifikací a pracovními zkušenostmi. Přesto je muž odměňován výrazně vyšší mzdou.

V tomto případě se jedná o diskriminaci ve sféře odměňování a je na něj nutno aplikovat antidiskriminační zákon.

V případech, kdy se nejedná o právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve shora uvedených věcech, je nutno postupovat dle občanského zákoníku a uplatnit nároky vyplývající z ochrany osobnosti. Nejčastěji se jedná o tzv. mobbing, tj. nejrůznější formy zneprjemňování života na pracovišti, a to jak zaměstnavatelem, tak ze strany dalších zaměstnanců.

3. OCHRANA OSOBNOSTI

Každá fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. § 11 a násl. občanského zákoníku chrání jednotlivé složky osobnosti každé fyzické osoby včetně písemností osobní povahy, podobizen, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy.

Ustanoveními § 11 a násl. občanského zákoníku je chráněna osobnost jednotlivce všude tam, kde se nejedná o právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace nebo se jedná o oblast, na níž se nevztahuje antidiskriminační zákon (např. právní vztahy související s úpravou podmínek vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti na území České republiky).

Rozlišení, zda jde v daném případě o nerovné zacházení ve smyslu antidiskriminačního zákona či zásah do ochrany osobnosti ve smyslu občanského zákoníku je v konkrétním případě v konečné fázi vždy na soudu.

Příklad:

Rom je prodávčem samoobsluhy osočován a urážen s tím, že odcizil zboží v prodejně.

Takové jednání přímo zasahuje do důstojnosti fyzické osoby, nemá však v konkrétním případě diskriminační charakter. Je proto nutno postupovat podle ustanovení o ochraně osobnosti v občanském zákoníku. Podle anitidiskriminačního zákona by bylo postupováno například za situace, kdy by fyzické osobě byl z důvodu její etnické příslušnosti zamezen přístup do prodejny s tím, že je důvodná obava, že by zde odcizila zboží.

Stejně tak osobní urážky jedné osoby druhou, ať již na pracovišti nebo mimo něj, ústní formou nebo i prostřednictvím některých z médií jsou zpravidla typickým zásahem do ochrany osobnosti jednotlivce.

4.2 Konkrétní prostředky ochrany práv jednotlivce

V této podkapitole jsou nastíněny konkrétní způsoby řešení individuálních případů při diskriminačním jednání, v pracovně-právních vztazích a poslední část je věnována nárokům dotčené osoby a způsobům řešení případů vztahujících se k ochraně osobnosti.

4.2.1. DISKRIMINAČNÍ JEDNÁNÍ

Nároky dotčené osoby

Dotčená osoba má dle § 10 antidiskriminačního zákona právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Takové přiměřené zadostiučinění spočívá zpravidla v omluvě, ústní nebo adresované písemně. Pokud by se nejevilo postačujícím takovéto zjednání nápravy, zejména proto, že byla v důsledku diskriminace ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti, má též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši této náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

4.2.1.1. Mimosoudní řešení

Například formou výzvy k odstranění závadného stavu nebo žádostí o poskytnutí mimosoudní satisfakce (omluvou nebo peněžitou satisfakcí) nebo formou tzv. mediace³⁸.

4.2.1.2. Podnět státnímu orgánu ke kontrole

Například:

- Úřadu práce v případě uchazeče o zaměstnání,
- České obchodní inspekci či Sdružení pro ochranu spotřebitele v případě přístupu ke zboží a službám,
- správnímu odboru městských úřadů v případě diskriminace v sousedských a občanských vztazích,
- České školní inspekci nebo Školskému odboru krajského úřadu v případě diskriminace ve školství,
- České lékařské komoře, České stomatologické komoře či příslušné zdravotní pojišťovně v případě diskriminace pacientů,
- České advokátní komoře, Notářské komoře České republiky, Komoře auditorů ČR nebo exekutorské komoře ČR v případě diskriminace v poskytování služeb svobodného podnikání (advokáti, notáři, auditori a exekutoři),
- České obchodní inspekci nebo Českému telekomunikačnímu úřadu v případě diskriminace v poskytování telekomunikačních služeb,
- Energetickému regulačnímu úřadu, Státní energetické inspekci nebo České obchodní inspekci v případě poskytování služeb distribuce plynu, elektřiny a tepla,

38 Viz kapitola 3.2 na straně 14.

- Radě pro rozhlasové a televizní vysílání v případě diskriminace v poskytování služeb rozhlasového a televizního vysílání,
- České obchodní inspekci nebo České národní bance v případě diskriminace v poskytování bankovních služeb,
- řediteli či zřizovateli zdravotnického zařízení (např. obci či kraji), České lékařské komoře, České stomatologické komoře, České lékárnické komoře v případě diskriminace ve zdravotnictví,
- Ministerstvu práce a sociálních věcí nebo příslušnému krajskému úřadu v případě diskriminace v poskytování sociálních služeb,
- Veřejnému ochránci práv k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí obecně.

4.2.1.3. Soudní řešení

K podání žaloby jsou dle § 9 odst. 1 občanského soudního řádu příslušné okresní soudy, a to dle § 85 u žalované fyzické osoby nepodnikatele okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje (má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale). U žalované fyzické osoby podnikatele je příslušný ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání a u žalované právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má sídlo.

Podání žaloby je zpoplatněno soudním poplatkem ve výši 1.000,- Kč. Pakliže je žádáno i peněžité zadostiučinění, pak ve výši 4% z požadované částky. Na návrh může být přiznáno zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka (zejména jeho nemajetnost). Pakliže nedojde k osvobození od soudních poplatků a soudní poplatek nebude ve stanovené lhůtě uhrazen, soud řízení ve věci zastaví. Žalobcem uhrazený soudní poplatek je v případě úspěchu ve věci povinen žalovaný žalobci uhradit.

V rámci soudního řízení v případech, kdy ze strany žalovaného došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci na základě důvodů uvedených v § 133a občanského soudního řádu, je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

Soudní řízení je zatíženo náklady (např. svědečné, znalečné, náklady právního zastoupení, je-li účastník zastoupen advokátem), které je zpravidla povinna uhradit ve sporu neúspěšná strana. Nároky vyplývající z ochrany před diskriminačním jednáním se nepromlčují, nicméně nárok na peněžité zadostiučinění se promlčuje v obecné tříleté lhůtě.

4.2.1.4. Trestněprávní aspekt

Některá jednání diskriminačního charakteru mohou být trestným činem, např. podněcováním k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 trestního zákoníku nebo apartheidem a diskriminací skupiny lidí dle § 402 trestního zákoníku. Má-li postižená osoba důvodné podezření, že byl spáchán určitou osobou či neznámým pachatelem trestný čin, může podat u policejního oddělení v místě, kde se

skutek stal či přímo příslušnému oddělení služby kriminální policie a vyšetřování, písemně nebo formou zaprotokolované výpovědi trestní oznámení. Pakliže o to oznamovatel požádá, je ve smyslu § 158 odst. 2, věta druhá trestního řádu policejní orgán jej do jednoho měsíce od oznámení vyrozumět o učiněných opatřeních.

4.2.2. PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

Nároky dotčené osoby

Dotčená osoba má v rámci práva na rovné zacházení a zákaz diskriminace dle § 10 antidiskriminačního zákona právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Takové přiměřené zadostiučinění spočívá zpravidla v omluvě, ústní nebo adresované písemně. Pokud by se nejevilo postačujícím takovéto zjednání nápravy, zejména proto, že byla v důsledku diskriminace ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti, má též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši této náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

V ostatních případech, kdy došlo k zásahu do její osobnosti (mobbing a další formy zneužívání práv a povinností zaměstnavatele či konflikty se zaměstnanci a zaměstnavatelem s diskriminací nesouvisející) jí přísluší dle § 13 občanského zákoníku nároky prakticky totožné s tím, že v těchto případech je dle § 15 občanského zákoníku umožněna tzv. post-mortální ochrana, tj. že po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu nebo partnerovi a dětem, a není-li jich, jejím rodičům.

4.2.2.1. Mimosoudní řešení

Například formou výzvy k odstranění závadného stavu nebo žádostí o poskytnutí mimosoudní satisfakce (omluvou nebo peněžitou) adresovaných zaměstnavateli nebo formou tzv. mediace. Významnou oporou postiženého zaměstnance může být rovněž odborová organizace u zaměstnavatele, je-li zřízena.

4.2.2.2. Podnět inspektorátu práce

Postižená osoba může adresovat inspektorátu práce podnět ke kontrole u zaměstnavatele pro podezření z přestupku na úseku rovného zacházení. Dle § 11 a § 24 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce se fyzická nebo právnická osoba dopustí přestupku na úseku rovného zacházení tím, že

- nezajistí rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, a odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání,
- diskriminuje zaměstnance,
- postihne nebo znevýhodní zaměstnance proto, že se zákonným způsobem domáhal svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů nebo

- neprojedná se zaměstnancem nebo na jeho žádost se zástupci zaměstnanců jeho stížnost na výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu.

4.2.2.3. Soudní řešení

K podání žaloby dle antidiskriminačního zákona jsou dle § 9 odst. 1 občanského soudního řádu věcně příslušné okresní soudy a dle § 85 místně příslušné u žalované fyzické osoby nepodnikatele okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje (má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale), u žalované fyzické osoby podnikatele ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání a u žalované právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má sídlo.

K podání žaloby na ochranu osobnosti dle občanského zákoníku jsou dle § 9 odst. 2 občanského soudního řádu věcně příslušné krajské soudy.

Podání žaloby je zpoplatněno soudním poplatkem ve výši 1.000,- Kč, pakliže je žádáno i peněžité zadostiučinění, pak ve výši 4% z požadované částky. Na návrh může být přiznáno zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka (zejména jeho nemajetnost). Pakliže nedojde k osvobození od soudních poplatků a soudní poplatek nebude ve stanovené lhůtě uhrazen, soud řízení ve věci zastaví. Žalobcem uhrazený soudní poplatek je v případě úspěchu ve věci povinen žalovaný žalobci uhradit.

V rámci soudního řízení v případech, kdy ze strany žalovaného došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci na základě důvodů uvedených v § 133a občanského soudního řádu, je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

Soudní řízení je zatíženo náklady (např. svědecké, znalečné, náklady právního zastoupení, je-li účastník zastoupen advokátem), které je zpravidla povinna uhradit ve sporu neúspěšná strana. Nároky vyplývající z ochrany před diskriminačním jednáním se nepromlčují, nicméně nárok na peněžité zadostiučinění se promlčuje v obecné tříleté lhůtě.

4.2.2.4. Trestněprávní aspekt

Některá jednání diskriminačního charakteru mohou být trestným činem, např. útlakem dle § 177 trestního zákoníku (nucení jiného zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl). Má-li postižená osoba důvodné podezření, že byl spáchán určitou osobou či neznámým pachatelem trestný čin, může podat u policejního oddělení v místě, kde se skutek stal či přímo příslušnému oddělení služby kriminální policie a vyšetřování, písemně nebo formou zaprotokolované výpovědi trestní oznámení. Pakliže o to oznamovatel požádá, je ve smyslu § 158 odst. 2, věta druhá trestního řádu policejní orgán jej do jednoho měsíce od oznámení vyrozumět o učiněných opatřeních.

4.2.3. OCHRANA OSOBNOSTI

Nároky dotčené osoby

Fyzická osoba, u níž došlo k zásahu do její osobnosti (nejčastěji důstojnosti nebo občanské cti) má dle § 13 občanského zákoníku právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Takové přiměřené zadostiučinění spočívá zpravidla v omluvě, ústní nebo adresované písemně. Pokud by se nejevilo takové zadostiučinění postačujícím zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši této náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo. Dle § 15 občanského zákoníku přísluší po smrti fyzické osoby uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu nebo partnerovi a dětem, a není-li jich, jejím rodičům.

4.2.3.1. Podnět Veřejnému ochránci práv k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí.

Na veřejného ochránce práv (ombudsmana) se mohou obrátit osoby, které nejsou spokojeny s jednáním úřadů a dalších institucí. Pokud je toto jednání v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy nebo jsou úřady nečinné, provádí ochránce kontroly a doporučení k nápravě. V Oblasti diskriminace je „úkolom ochránce přispívat k prosazování práva na rovné zacházení. Za tím účelem poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace, provede právní vyhodnocení Vaší situace a nabídne nejvhodnější možnosti dalšího postupu, podle potřeby Vám poradí nebo nabídne spolupráci při zajištění důkazů, provádí výzkum v oblasti diskriminace, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací, zajišťuje výměnu informací s evropskými institucemi pro rovné zacházení, zjišťuje, zda úřady v souladu se zákonem samy odhalují a postihují diskriminační jednání.³⁹ Na úřad se lze obrátit písemně prostřednictvím formuláře, který je na internetových stránkách www.ochrance.cz⁴⁰ nebo i klasickou žádostí adresovanou úřadu. Důležité je, aby v návrhu bylo vše chronologicky popsáno, a to i s přiloženými dokumenty, ze nichž je patrné pochybení.

4.2.3.2. Soudní řešení

K podání žaloby jsou dle § 9 odst. 2 občanského soudního řádu příslušné krajské soudy, a to dle § 85 u žalované fyzické osoby nepodnikatele krajský soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, krajský soud, v jehož obvodu se zdržuje (má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale), u žalované fyzické osoby podnikatele ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů krajský soud, v jehož obvodu má místo podnikání a u žalované právnické osoby krajský soud, v jehož obvodu má sídlo.

Podání žaloby je zpoplatněno soudním poplatkem ve výši 1.000,- Kč, pakliže je žádáno i peněžité zadostiučinění, pak ve výši 4% z požadované částky. Na návrh může být příznáno zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňující-li to poměry účastníka

39 Veřejný ochránce práv. *Diskriminace* [online]. [cit. 2010-06-03]. Dostupné z: <<http://www.ochrance.cz/diskriminace/>>
40 Viz: <http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/formulare-a-vzory-dalsi/>

(zejména jeho nemajetnost). Pakliže nedojde k osvobození od soudních poplatků a soudní poplatek nebude ve stanovené lhůtě uhrazen, soud řízení ve věci zastaví. Žalobcem uhrazený soudní poplatek je v případě úspěchu ve věci povinen žalovaný žalobci uhradit.

Soudní řízení je zatíženo náklady (např. svědečné, znalečné, náklady právního zastoupení, je-li účastník zastoupen advokátem), které je zpravidla povinna uhradit ve sporu neúspěšná strana. Nároky vyplývající z ochrany osobnosti se nepromlčují, nicméně nárok na peněžité zadostiučinění se promlčuje v obecné tříleté lhůtě.

4.2.3.3. Trestněprávní aspekt

Některá jednání zasahující do osobnosti jednotlivce mohou být trestným činem pomluvy dle § 184 trestního zákoníku. Má-li postižená osoba důvodné podezření, že byl spáchán určitou osobou či neznámým pachatelem trestný čin, může podat u policejního oddělení v místě, kde se skutek stal či přímo příslušnému oddělení služby kriminální policie a vyšetřování, písemně nebo formou zaprotokolované výpovědi trestní oznámení. Pakliže o to oznamovatel požádá, je ve smyslu § 158 odst. 2, věta druhá trestního řádu policejní orgán jej do jednoho měsíce od oznámení vyrozumět o učiněných opatřeních.

Zpracoval:

O. Múka, bezplatná právní poradna

5. DOPORUČENÍ A NÁVODY

Tato kapitola jednak doplňuje a shrnuje zkušenosti a doporučení poraden při řešení konkrétních lidsko-právních a diskriminačních případů, jednak v první podkapitole zahrnuje také obecné náležitosti podání, ať už k soudu či jinému orgánu. Druhá podkapitola je krátkým souhrnem několika zkušeností českokrumlovské bezplatné právní poradny a českobudějovické občanské poradny, které načerpaly v rámci realizace projektů s lidsko-právní a diskriminační tematikou v několika uplynulých letech.

5.1 Náležitosti podání k soudu, případně dalším orgánům

Každé podání musí obsahovat stejné náležitosti, aby bylo zřejmé, co žalobce požaduje. Většina podání k soudu je zpoplatněna dle sazebníku poplatků, ale lze požádat o osvobození od soudních poplatků, a to vždy soudně. Přestože by se mělo vždy zvážit, jestli je možné řešení případu u soudu bez zástupce - advokáta, v praxi je prakticky nemyslitelné, aby se postižená osoba v poměrně komplikovaných případech porušování práv/diskriminace pustila do sporu sama, tzv. „na vlastní pěst“ - bez právního zastoupení advokáta, odborně vzdělaného ve věcech práva hmotného i procesního. Situaci lze také řešit žádostí na soud o advokáta ex offio nebo žádostí na Českou advokátní komoru. V opodstatněných případech nabízejí zastupování i některé nevládní organizace.

Náležitosti podání:

- **označení soudu**, nemusí být uvedena přesná adresa, stačí napsat jakému stupni soudu je žaloba určena (většina žalob, které mohou být podány v rámci porušování práv lze podat k okresnímu nebo obvodnímu soudu, žaloba na ochranu osobnosti se podává k příslušnému soudu krajskému)
- **označení účastníků řízení**, většinou se jedná o žalobce a žalovaného, osoby by měly být co nejkonkrétněji popsány: jméno, příjmení, datum narození, adresa, při zastupování advokátem se vypisují i iniciály oprávněné osoby
- **název podání**
- **odstavec I.** - v něm se popíše objektivní skutečnosti, které jsou zásadní pro podání, např. kde se nemovitost nalézá, kdo je majitelem věci, výrobní značky, SPZ apod.
- **odstavec II.** - zde musí být co nejkonkrétněji a chronologicky popsána daná situace, informace by měly být jasné, detailní a pravdivé. Lze popsat i důkazy, které by mohly při řešení situace pomoci, jde o svědky, listiny apod.
- **odstavec III.** - vlastní žalobní petit - zde musí být jasné vylíčeno čeho se žalobce domáhá, co má žalovaný udělat apod. Pokud jde o náhradu škody, musí být jasné a detailně vyčíslena částka, kterou má soud žalobci přiknout.
- **datum a místo podání**
- **podpis žalobce**

- **návrh musí být podán v tolika originálech**, kolik je stran sporu a jeden originál musí zůstat soudu

Jestliže žalobce nemá dostatečně finance na podání návrhu, případně placené zastupování právníkem, musí požádat soud o

- 1) osvobození od soudních poplatků - tím, že doloží soudu svůj příjem, majetek, vyživovací povinnosti a případné půjčky. Podává se na speciálním formuláři (Potvrzení o osobních majetkových, výdělkových poměrech).
- 2) může požádat soud případně Českou advokátní komoru o zastupování u soudu prostřednictvím advokáta ex offa. V tomto případě se taktéž podává prohlášení o majetku.

Advokát může zastupovat žalobce i žalovaného vždy jen na základě plné moci, kdy náklady hradí klient. Pokud je v rámci soudního jednání danému klientovi (žalobci) přiznána náhrada nákladů, může z této částky zaplatit advokáta, který ho u soudu zastupoval. Vždy je důležité, aby žalobce říkal advokátovi, či osobě, která mu návrh sepisuje pravdu. Pokud se u soudu prokáže, že žalobce některé důležité situace zatajil, je pravděpodobné, že soudní jednání prohraje a bude muset uhradit náklady zastupování druhé strany a náklady soudního jednání. I proto by si vždy měl klient rozmyslet a poradit se, zda-li je soudní cesta v jeho případě opravdu to nejlepší řešení.

5.2 Doporučení - ze zkušeností poraden

Přetrvávajícím problémem v řešení konkrétních případů lidských práv a diskriminace, s nimiž se poradny střetávají, je často situace, kdy odhalených a detekovaných případů porušování práv je poměrně velké množství, nicméně počet řešitelných případů je daleko menší. A to z několika důvodů. K hlavním z nich patří **obava klientů**, ať už z toho, že se bude případ řešit dlouho (v případě soudních příhraje roli i obava z finanční náročnosti, případů, které mohou řešit poradny bezplatným zastupováním je minimum), či obava z reakce okolí, kdy se častokrát jedná o citlivá témata, s nimiž klienti nechtějí jít „ven“ a nechtějí být opakovaně konfrontováni z frustrující zkušeností. Nemálo lidí taktéž přejímá psychologické aspekty oběti trestného činu - přesvědčují se, že si za dané jednání mohou sami. Uvedené skutečnosti vytvářejí i s případným sociálním tlakem okolí výrazný stresový faktor. Diskriminovaný subjekt je přitom často sociálně slabšího postavení a bez jakékoli pomoci není schopen soudním sporem ani adekvátním vyjednáváním s protistranou vůbec projít. Existuje tudíž nemalé množství případů, které se k projednávání, ať už mimosoudní či soudní cestou, vůbec nedostanou. K potížím, které provázejí činnost (nejen) poraden, patří také stále poměrně **nízké právní povědomí**. Mnohdy totiž klienti přicházejí s žádostí o pomoc pozdě, v době, kdy už bohužel nezbývá než zkonstatovat, že s případem se již nedá prakticky nic dělat.

K dalším problémům, s nimiž se poradny potýkají, je nezřídka **neschopnost či neochota stran sporu navzájem komunikovat**, kdy mnohé z problémů, které by se daly řešit

v zárodku, zcela zbytečně eskalují. Někteří klienti, než by svou situaci řešili hned sami - tj. s pomocí rady od pracovníků poradny, se dožadují toho, aby pracovníci poraden komunikovali s protistranou za ně i v případech, kdy to není nezbytné. (Objevují se i případy, kdy přijde klient, který dokáže svou situaci přesně identifikovat, zná i způsoby řešení, ale žádá poradce, aby telefonicky vyjednal s protistranou nějakou cestu řešení). V těchto případech jde o přenášení odpovědnosti na další osobu, která bude řešit emoční konflikt tak, aby byl klient z obliga a poradce by měl dle klientů fungovat jako psycholog. Nicméně cílem poraden je podporovat klienty tak, aby svou situaci, pokud je to možné, mohli řešit sami. Ostatně přenášení odpovědnosti na druhé situaci nevyřeší. S těmito skutečnostmi souvisí i komplikace s nejlevnějším způsobem řešení konfliktních situací - komunikací obou stran za účelem vyřešení neuspokojivé situace. Ze stejného důvodu je **málo využíván institut tzv. mediace** - tj. nesoudní metody řešení konfliktních situací prostřednictvím nezávislého prostředníka - mediátora. Využití mediace je ale možné pouze v situaci, kdy jsou obě strany sporu ochotny komunikovat a mají vůli hledat uspokojivé řešení. Přestože se jedná o levnější a rychlejší způsob řešení, než případné soudní řešení, mají jak Českokrumlovská bezplatná poradna, tak českobudějovická občanská poradna obdobné zkušenosti: obě poradny službu mediace nabízejí a poskytují, nicméně její využívání je zcela minimální.

Doporučení:

Jak vyplývá z výše uvedeného, oblast lidských práv a diskriminace je snad ještě více, než v jiných oblastech regulace lidského života, poznamenána nízkým právním vědomím veřejnosti. Je tak především zásluhou různých nevládních organizací, že se podílejí na zvyšování právní vzdělanosti. Jednoznačně je tedy nutné pokračovat v aktivitách, ať již vzdělávacích či informačních, a to jak u širší, tak odborné veřejnosti. Preventivní, osvětové aktivity by měly samozřejmě začínat u mladších lidí, ale stejně tak je nezbytné věnovat se prevenci u dospělé populace (v současné době, jsou zdá se pojmy jako lidská práva a diskriminace v širší společnosti poněkud vyprázdněny, mnozí si za nimi nedokážou najít konkrétní obsah) tak, aby byla co největší část populace schopna orientovat se ve svých právech a povinnostech a možnostech řešení svých problémů. I vzhledem k výše uvedenému, zároveň pokládáme za nezbytné nadále podporovat síť bezplatných poraden v jednotlivých regionech. Jejich služby totiž v mnoha případech minimalizují zbytečné prohlubování a eskalaci problémů, a zvláště u lidí sociálně slabších jsou častokrát tyto poradny (i díky dobré dostupnosti) jedinou z možností řešení jejich problémů. Víme, že obecně bezplatné zastupování prostřednictvím poraden nemůže jít donekonečna, nicméně právě v oblasti lidských práv a diskriminace, která se častokrát dotýká právě sociálně znevýhodněných skupin obyvatelstva, je stále role nevládních organizací na tomto poli zcela nezastupitelná. V praxi je nemyslitelné, aby se postižená osoba pustila do sporu v této poměrně obtížné problematice sama, tzv. „na vlastní pěst“, bez právního zastoupení advokáta⁴¹. K účinnému předcházení eskalace problémů a jejich efektivnímu řešení by také určitě napomohla společná pravidelná koordinační práce nejen mezi nevládními organizacemi zabývajícími se ochranou práv občanů, ale i dalšími zainteresovanými subjekty jako jsou inspektoráty práce, úřady práce a další veřejnoprávní instituce.

41 Soudní praxe v oblasti diskriminace na trhu práce - Analýza judikatury Evropské unie a českých soudů. Český Krumlov: ICOS Český Krumlov, 2008

6. O REALIZÁTORECH

Občanské sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. bylo nositelem projektu „Máte právo na svá práva“, obecně prospěšná společnost Jihočeská rozvojová o.p.s. pak partnerem projektu. Na dalších stránkách najdete o těchto organizacích základní informace včetně kontaktů.

6.1 ICOS Český Krumlov, o.s. a Bezplatná právní poradna

ICOS Český Krumlov, o.s.

Občanské sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. (celým názvem Informační centrum občanského sektoru) bylo založeno v Českém Krumlově v březnu roku 2000. **Posláním ICOS** je vyvíjet aktivity, které **vedou k rozvoji regionu a komunitního života**. Svou činnost zaměřuje prioritně na region Český Krumlov a Jihočeský kraj, v některých aspektech své činnosti pak aktivitami krajskou úroveň přesahuje.

K dlouhodobým stěžejním aktivitám ICOS patří zejména:

- **Podpora rozvoje regionu, občanského sektoru a komunitního života** - zahrnuje zejména **podporu strategického rozvoje regionu** (např. komunitní plánování rozvoje), **informační, propagační, vzdělávací a další podporu občanského sektoru**, provoz **komunitního projektového centra** (pomoc s přípravou i realizací tvorbou tuzemských projektů a projektových žádostí), podporu komunitního dialogu a partnerství na místní úrovni prostřednictvím nejrůznějších aktivit...
- **Provoz Centra sociálních služeb Český Krumlov** - poskytuje a rozvíjí potřebné, v regionu doposud chybějící služby, které vycházejí ze strategických plánů rozvoje. Centrum zajišťuje následující služby a programy: **Bezplatná právní poradna, služba osobní asistence pro osoby se zdravotním postižením a seniory, probační program „Právo pro každý den“ pro mladistvé prvopachatele, programy na podporu návratu znevýhodněných osob a dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce, mediace, Dobrovolnické centrum** ad. Dále podporuje v rozvoji další organizace a poskytovatele sociálních služeb (např. vzdělávací aktivity) a vyvíjí i aktivity ke zkvalitňování právního prostředí a ochraně práv občanů...

Kontakt:

ICOS Český Krumlov, o.s.
Náměstí Svornosti 2, 381 01 Český Krumlov
Tel./fax: 380 712 202, e-mail: icos@krumlov.cz
www.icos.krumlov.cz, www.css.krumlov.cz

Bezplatná právní poradna ICOS

Bezplatná právní poradna funguje pod Centrem sociálních služeb (pracoviště ICOS) od roku 2005 (od roku 2007 jako registrovaná služba dle zák. č. 108/2006 Sb, o sociálních službách).

Služby poradny jsou určeny lidem v nepříznivé sociální situaci v regionu Českokrumlovsko. Navíc však poradna poskytuje své služby i občanům jižních Čech, kteří se nemohou či nechtějí obrátit na obdobnou službu v blízkosti svého bydliště. V opodstatněných případech nabízí poradna i bezplatné zastupování dle jednotlivých projektů.

Služba zahrnuje jak odborné sociální poradenství, tak odborné právní poradenství, především v oblastech:

- **pracovního práva:** např. pracovní smlouvy, ukončení pracovního vztahu, dovolená, ...
- **občanského práva:** např. dluhy: exekuce, osobní bankrot, ... bytová problematika: výpověď z bytu, nájemní smlouva, sousedské spory, ...
- **rodinného práva:** např. rozvod, úprava styků k dítěti, výživné, ...
- **správního práva:** rozhodování úřadů...
- **sociálního systému:** státní sociální podpora, dávky sociální péče, ...
- **lidskoprávní:** porušování lidských práv ve všech oblastech práva vč. zastupování v opodstatněných případech dle jednotlivých projektů

Prvotní styk s klienty zajišťují sociální pracovníci, kteří jednodušší problémy řeší okamžitě poskytnutím informace, sepsáním dokumentu či žaloby, ty náročnější se pak řeší v úzké součinnosti s externími spolupracujícími právníky.

PROVOZNÍ DOBA A KONTAKTY

PONDĚLÍ:

09.00 - 12.00 **pro neobjednané klienty**
13.00 - 17.00 **pouze pro objednané klienty**

STŘEDA:

9.00 - 12.00 **pouze pro objednané klienty**
13.00 - 17.00 **pouze pro objednané klienty**

Ostatní dny jsou vyhrazeny pro zpracování agendy, konzultace s právníky, případně pro řešení akutních případů. Přestože jde o službu ambulantní, tedy poskytovanou v kanceláři, v nutných případech jsou služby poskytovány i v terénu. **Právní poradna funguje v sídle ICOS Český Krumlov, o.s. na Náměstí Svornosti 2, 381 01 Český Krumlov** (1. patro nad Infocentrem).

mob.: **774 110 124**, tel., fax: **380 727 600**, e-mail: pravni.poradenstvi@krumlov.cz

www.icos.krumlov.cz, www.css.krumlov.cz

6.2 Jihočeská rozvojová o.p.s. a Občanská poradna

Jihočeská rozvojová o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Jihočeská rozvojová o. p. s. vznikla v roce 2004 v Českých Budějovicích a tvoří součást DfK Group.

Poskytuje tyto obecně prospěšné služby:

- Podpora sociálního a ekonomického rozvoje Jihočeského kraje - podpora rozvoje podnikání
- Podpora cestovního ruchu v Jihočeském kraji
- Podpora přeshraniční meziregionální spolupráce - navazování kontaktů, společné akce, výměn informací
- Komunitní rozvoj a podpora rozvoje občanské společnosti v Jihočeském kraji,
- Podpora rozvoje lidských zdrojů,
- Podpora vzniku a rozvoje nových sociálních služeb a programů, které jsou v souladu s posláním společnosti

Výše uvedené veřejně prospěšné služby společnost poskytuje buď **vlastními silami**, či **prostřednictvím jiných osob** (organizátorů akcí) ve formě:

- realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů, grantových programů (krajských i národních)
- bezplatného poradenství
- organizace akcí určených široké veřejnosti
- bezplatného informačního servisu

Kontakt:

Jihočeská rozvojová o.p.s.
Riegrova 1756/51
370 01, České Budějovice
E-mail: info@jr-spolecnost.cz
www.jr-spolecnost.cz

Občanská poradna při Jihočeské rozvojové o.p.s.

Poslání občanské poradny:

Posláním Občanské poradny při Jihočeské rozvojové o.p.s. je pomoci klientům lépe se orientovat v jejich právech a povinnostech, aby dokázali efektivně vyjádřit své potřeby a přání a ve spolupráci s občanskou poradnou nebo prostřednictvím sítě dostupných služeb našli řešení své situace. Občanská poradna podporuje každého člověka, který je v nepříznivé sociální situaci nebo mu taková situace hrozí a neví jakým způsobem tuto situaci řešit. Občanská poradna podporuje samostatnost a nezávislost klientů. Toto poslání naplňuje poskytováním emoční podpory, informací, rad a aktivní pomoci.

Cílem občanské poradny je: klient, který se orientuje ve své situaci, ví jak hájit svá práva, zná svoje povinnosti a možnosti řešení či dostupné služby, umí vyjádřit své potřeby a přání a samostatně i aktivně jednat.

Principy: Bezplatnost, diskrétnost, nestrannost a nezávislost

Komu je služba určena: Na občanskou poradnu se může obrátit každý člověk, který potřebuje informace o tom, jaká má práva a povinnosti, informace o možnostech řešení své situace a o dostupných službách.

Konzultační hodiny:

pondělí:

9.00 - 13.00 (objednaní klienti) a 14.00 - 18.00 (zájemci o službu, neobjednaní klienti)

úterý:

8.00 - 12.00 (telefonické a emailové konzultace)

středa a čtvrtek:

8.00 - 12.00 (zájemci o službu, neobjednaní klienti) a 14.00 - 17.00 (objednaní klienti)

Kontakty:

poradna@jr-spolecnost.cz, 383 222 838, 606 720 095

Adresa: Riegrova 1756/51, 370 01 České Budějovice (3. patro)

www.jr-spolecnost.cz

POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA, ODKAZY

- SCHELLEOVÁ, I. et. al. *Sousedské spory a paragrafy*. 1. vyd. Brno: Computers Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1731-6.
- FIALA, J., KINDL, M. et. al. *Občanský zákoník. Komentář*. I.díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN 978-80-7357-395-9.
- ONDRUŠ, R. *Správní řád nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., vydalo Linde Praha, a.s., 2005. ISBN 80-7201-523-0.
- CHALUPA, I., DVOŘÁKOVÁ ZÁBORSKÁ, J., CHADRYČKÁ, V. *Byty a právo*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s.,2007. ISBN 978-80-7357-242-6
- KŘEČEK, S. *222 otázek a odpovědí*. 1.vyd. Praha: Leges, 2008. ISBN 978-80-87212-04-2.
- HUBÁLEK M., ŠTĚPÁNKOVÁ M., ZAMBOJ L. *Trh práce a diskriminace*. Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Praha : 2008, ISBN 978-80-254-2662-3.
- *Diskriminace Manuál pro pracovníky institucí*. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2006. 96 s.
- *Soudní praxe v oblasti diskriminace na trhu práce - Analýza judikatury Evropské unie a českých soudů*. Český Krumlov: ICOS Český Krumlov, 2008. 56 s.
- *Antidiskriminace: pravdy a mýty o rovnosti*. 1. vyd. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2007.
- *Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa v ČR, Příručka pro zaměstnance veřejné správy*. Praha: Multikulturní centrum Praha, o.p.s., 2007. 85 s. ISBN 978-80-239-9597-8.
- BOUČKOVA, P. et al. *Manuál pro vedení pracovněprávních sporů v oblasti rovného odměňování mužů a žen za stejnou práci či práci stejné hodnoty*. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2007. 35 s. ISBN 978-80-903331-9-2.
- BOUČKOVA, P. et al. *Metodika hodnocení kritérií nediskriminačního přístupu k odměňování mužů a žen za stejnou práci stejné hodnoty pro zaměstnavatele*. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2007. 51 s. ISBN 978-80-903331-8-4.
- *Sociální diskriminace pod lupou*. Praha: Otevřena společnost o.p.s., 2006. 84 s. ISBN 80-903331-7-6.
- BOBEK, M. et al. *Rovnost a diskriminace*. Praha: C. H. Beck, 2007. 471 s. ISBN 978-80-7179-584-1.
- HAVELKOVÁ, B. *Rovnost v odměňování žen a mužů*. Praha : Auditorium, 2007. 157 s. ISBN 978-80-903786-2-9.

Internetové odkazy a doporučené webové stránky:

- SAGIT. *Žaloba na vydání věci* [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatx.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_607.htm>
- VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Vyživovací povinnost rodičů k dětem - stanovení výživného*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné z: <<http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/vyzivovaci-povinnost-rodicu-k-detem-stanoveni-vyzivneho/>>.

- BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Praktické rady*. [online] [cit. 2010-04-10] Dostupné na: <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/prakticke-rady/r67>
- ZPRÁVA O SITUACI NA TRHU PRÁCE ZA ROK 2009, Úřad práce Český Krumlov, únor 2010 [online]. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ck_info/miranez/2009>.
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva - právní poradenství v oblasti lidských práv v České republice: <http://www.poradna-prava.cz/>
- Iuridicum Remedium - poradenství, vzdělávací a kulturní činnosti v oblasti lidských práv: <http://www.iure.org/>
- Poradna pro integraci, o.s. - sociální a právní poradenství při adaptaci a integraci uprchlíků a ostatních cizinců: <http://www.p-p-i.cz/>
- Sdružení obrany spotřebitelů s tematikou diskriminace - informace především o problematice diskriminace spotřebitelů: <http://www.spotrebitele.info/diskriminace/>
- Český helsinský výbor - organizace zabývající se sledováním zákonodárné činnosti týkající se lidských práv, bezplatné právní poradenství: <http://www.helcom.cz/>
- Veřejný ochránce práv - řešení stížností na jednání úřadů a dalších institucí: <http://www.ochrance.cz>

Použité zákony

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 135/2006 Sb., změny zákonů v oblasti ochrany před domácím násilím
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

JIHOČESKÁ
ROZVOJOVÁ

Vydáno v rámci projektu „Máte právo na svá práva“, který realizovalo občanské sdružení ICOS Český Krumlov, o.s. a jeho Bezplatná právní poradna Centra sociálních služeb v partnerství s obecně prospěšnou společností Jihočeská rozvojová o.p.s. a její Občanskou poradnou.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti

